

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA LOMLOE

Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
36000481	IES Ramón Cabanillas	Cambados	2023/2024

Área/materia/ámbito

Ensinanza	Nome da área/materia/ámbito	Curso	Sesións semanais	Sesións anuais
Bacharelato	Literatura universal	1º Bac.	4	140

Réxime

Réxime xeral-ordinario

Contido	Páxina
1. Introducción	3
2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias	3
3.1. Relación de unidades didácticas	4
3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas	5
4.1. Concrecións metodolóxicas	33
4.2. Materiais e recursos didácticos	34
5.1. Procedemento para a avaliación inicial	35
5.2. Criterios de cualificación e recuperación	35
5.3. Procedemento de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes	36
6. Medidas de atención á diversidade	37
7.1. Concreción dos elementos transversais	39
7.2. Actividades complementarias	41
8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro	41
8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora	42
9. Outros apartados	42

1. Introducción

A materia de Literatura Universal continúa o trazado seguido para a educación literaria na etapa anterior, á vez que complementa a abordada en Lingua Castelá e Literatura de bacharelato. O currículo desta materia organízase nos seguintes apartados: obxectivos de etapa, contidos, criterios de avaliación e orientacións pedagóxicas. O enfoque competencial establecido no desenvolvemento das competencias clave, e vinculado aos criterios de avaliación orienta o desenvolvemento do currículo desta materia.

A lectura de textos da Literatura universal contribúe ao proceso de maduración estética e intelectual dos adolescentes. O coñecemento do patrimonio cultural da humanidade posibilita que o alumnado afonde na comprensión da súa propia identidade e que sexa quen de xulgar de xeito crítico a realidade do mundo contemporáneo. Deste xeito, apóstase por un corpus textual aberto que cruza o eixe temático co de xénero, convidando os docentes á configuración de itinerarios ao redor dunha obra que será obxecto de lectura guiada e compartida na aula. O seu obxectivo é facilitarlle ao profesorado a construción de itinerarios de progreso adaptados á diversidade e ás necesidades do alumnado.

O comentario de textos representativos do patrimonio literario universal facilita que o alumnado coñeza outras realidades sociais e culturais e amplíe así a súa visión do mundo. A lectura de obras significativas da literatura universal contribúe a que os estudantes desenvolvan a competencia lingüística e afiancen os hábitos lectores que deberon adquirir nos anteriores cursos da ESO. Os adolescentes afástanse paulatinamente da mera lectura argumental de obras próximas ao seu ámbito de experiencias, para acceder a obras complexas que reclaman habilidades de interpretación máis consolidadas e que abren a súa mirada a outros marcos culturais e espaciais de diferentes épocas.

Esta materia invita a que o alumnado aprecie a lectura como unha experiencia enriquecedora, baseada tanto na construción do sentido do texto como no recoñecemento das súas particularidades expresivas e discursivas. Ademais, permite a apropiación dun mapa de referencias compartidas á vez que convida ao cuestionamento crítico dun canon que deixou fóra gran parte das obras escritas por mulleres ou por autoras e autores non occidentais.

Esta proposta amalgama os grandes temas da literatura coas distintas formas e xéneros en que se concretaron en cada obra e momento histórico. O eixe temático ofrece unha base que permite atravesar épocas e contextos culturais, establecer relacións entre o hoxe e o onte e entre literaturas diversas e conectar con cuestións que lle preocuparon á humanidade ao longo dos séculos e acerca das que aínda hoxe se preguntan os adolescentes e a xuventude.

A materia de Literatura Universal debe contribuír ao desenvolvemento do individuo como lector competente, capaz de comparar e identificar textos literarios de distintas épocas, autores e autoras. Deste xeito, o alumnado de bacharelato adquirirá hábitos de traballo e estudo que favorecerán a capacidade de aprendizaxe autónomo.

2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX1 - Ler, interpretar e valorar clásicos da literatura universal atendendo tanto ás relacións internas dos elementos constitutivos do xénero e ás súas funcións nas obras como ás relacións externas das obras co seu contexto de produción e á súa inscrición na tradición cultural, para ampliar as posibilidades de gozo da literatura e para estimular a creatividade literaria e artística.	4					1		1-2-31-32-42
OBX2 - Ler de maneira autónoma clásicos da literatura universal como fonte de pracer e de coñecemento e compartir experiencias de lectura para construír a propia identidade lectora e gozar da dimensión social da lectura.	2-4			3	12-50			1-2-31

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX3 - Establecer vínculos entre obras de diferentes épocas, contextos, xéneros e linguaxes artísticas recoecendo as semellanzas e as diferenzas en función dos seus respectivos contextos de produción e da interrelación entre literatura e sociedade, para constatar a existencia de universais temáticos e canles formais recorrentes ao longo da historia da cultura.	1-2-4			1	50	1		1-2
OBX4 - Consolidar un marco de referencias compartidas a partir do coñecemento dalgúns trazos dos principais movementos estéticos e algunhas das obras literarias máis relevantes do patrimonio universal para conformar un mapa cultural no que inscribir as experiencias literarias e culturais persoais.	4			2-3		1		1-2-41-42
OBX5 - Participar na construción dun canon literario universal que integre a perspectiva de experiencia das mulleres a través da lectura de obras de escritoras e que supere os marcos da cultura occidental para desenvolver o pensamento crítico con respecto á construción discursiva do mundo e dos seus imaxinarios.	1-2-4				40	1		1-2

Descrición:

3.1. Relación de unidades didácticas

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
1	A literatura na Antigüidade.	Traballarase a literatura de Roma e Grecia, así como os restos das culturas anteriores.	10	15	X		
2	A literatura medieval.	Traballarase a literatura da Idade Media.	10	18	X		
3	A literatura no Renacemento.	Traballarase a literatura do século XVI.	10	18	X		
4	A literatura no Barroco.	Traballarase a literatura do século XVII.	10	18		X	
5	A Ilustración e o Romanticismo.	Traballarase a literatura do século XVIII e comezos do XIX.	10	17		X	
6	A Segunda metade do século XIX: Narrativa realista e o teatro europeo de finais de século.	Traballarase a evolución da novela e do teatro na segunda metade do século XIX.	10	15		X	
7	As vangardas e a lírica do século XX.	Traballarase o xénero da lírica, partindo das vangardas e todo o século XX.	10	15			X

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
8	A narrativa de cambio de século: Idade de Ouro Norteamericana e o século XX.	Traballarase a cultura norteamericana, no tocante á narrativa.	15	15			X
9	O teatro no século XX.	Traballarase a evolución do xénero dramático no século XX.	15	9			X

3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas

UD	Título da UD	Duración
1	A literatura na Antigüidade.	15

Cráterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria, utilizando unha metalinguaxe específica e incorporando xuízos de valor vinculados á apreciación estética das obras.	Explicar as obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria.	PE	70
CA1.9 - Comentar textos de maneira crítica, de forma oral ou por escrito, e participar en conversacións literarias acerca de lecturas nas que se incorpore a perspectiva de xénero e nas que se poña en cuestión a mirada etnocéntrica propia do canon occidental, así como calquera outro discurso predominante na nosa sociedade que supoña opresión sobre calquera minoría.	Comentar textos de forma oral ou por escrito e participar en conversacións literarias acerca das lecturas nas que se incorpore a perspectiva de xénero e nas que se poña en cuestión a mirada etnocéntrica propia do canon occidental.		
CA2.1 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria, utilizando unha metalinguaxe específica e incorporando xuízos de valor vinculados á apreciación estética das obras.	Explicar as obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria.		
CA2.9 - Comentar textos de maneira crítica, de forma oral ou por escrito, e participar en conversacións literarias acerca de lecturas nas que se incorpore a perspectiva de xénero e nas que se poña en cuestión a mirada etnocéntrica propia do canon occidental, así como calquera outro discurso predominante na nosa sociedade que supoña opresión sobre calquera minoría.	Comentar textos de forma oral ou por escrito e participar en conversacións literarias acerca das lecturas nas que se incorpore a perspectiva de xénero e nas que se poña en cuestión a mirada etnocéntrica propia do canon occidental.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.1 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria, utilizando unha metalinguaxe específica e incorporando xuízos de valor vinculados á apreciación estética das obras.	Explicar as obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria.		
CA3.8 - Comentar textos de maneira crítica, de forma oral ou por escrito, e participar en conversacións literarias acerca de lecturas nas que se incorpore a perspectiva de xénero e nas que se poña en cuestión a mirada etnocéntrica propia do canon occidental, así como calquera outro discurso predominante na nosa sociedade que supoña opresión sobre calquera minoría.	Comentar textos de forma oral ou por escrito e participar en conversacións literarias acerca das lecturas nas que se incorpore a perspectiva de xénero e nas que se poña en cuestión a mirada etnocéntrica propia do canon occidental.		
CA1.3 - Elaborar unha interpretación persoal a partir da lectura autónoma de obras relevantes da literatura universal atendendo a aspectos temáticos, estruturais e estilísticos, de xénero e subxénero, valores éticos e estéticos das obras, establecendo vínculos argumentados con outras obras e outras experiencias artísticas e culturais.	Elaborar unha interpretación persoal a partir da lectura autónoma de obras relevantes da literatura universal.		
CA1.4 - Acceder a diversas manifestacións da cultura literaria no marco dun itinerario lector persoal que enriqueza, de forma consciente e sistemática, a propia identidade lectora e que facilite compartir as propias experiencias de lectura utilizando unha metalinguaxe específica.	Acceder a diversas manifestacións da cultura literaria no marco dun itinerario lector persoal que enriqueza a propia identidade lectora.		
CA1.7 - Elaborar de maneira individual ou colectiva unha exposición multimodal que sitúe os textos lidos no seu horizonte histórico-cultural e que ofrezca unha panorámica de conxunto sobre movementos artísticos e obras relevantes da literatura universal.	Elaborar de maneira individual ou colectiva unha exposición multimodal que sitúe os textos lidos no seu horizonte histórico-cultural.		
CA2.2 - Crear textos persoais ou colectivos con intención literaria e conciencia de estilo, en distintos soportes e con axuda doutras linguaxes artísticas e audiovisuais, a partir da lectura de obras ou fragmentos significativos nos que se empreguen as convencións formais dos diversos xéneros e estilos literarios.	Crear textos con intención literaria en distintos soportes e coa axuda de outras linguaxes artísticas e audiovisuais.	TI	30
CA2.3 - Elaborar unha interpretación persoal a partir da lectura autónoma de obras relevantes da literatura universal atendendo a aspectos temáticos, estruturais e estilísticos, de xénero e subxénero, valores éticos e estéticos das obras, establecendo vínculos argumentados con outras obras e outras experiencias artísticas e culturais.	Elaborar unha interpretación persoal a partir da lectura autónoma de obras relevantes da literatura universal.		
CA2.4 - Acceder a diversas manifestacións da cultura literaria no marco dun itinerario lector persoal que enriqueza, de forma consciente e sistemática, a propia identidade lectora e que facilite compartir as propias experiencias de lectura utilizando unha metalinguaxe específica.	Acceder a diversas manifestacións da cultura literaria no marco dun itinerario lector persoal que enriqueza a propia identidade lectora.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.7 - Elaborar de maneira individual ou colectiva unha exposición multimodal que sitúe os textos lidos no seu horizonte histórico-cultural e que ofrezca unha panorámica de conxunto sobre movementos artísticos e obras relevantes da literatura universal.	Elaborar de maneira individual ou colectiva unha exposición multimodal que sitúe os textos lidos no seu horizonte histórico-cultural.		
CA3.3 - Elaborar unha interpretación persoal a partir da lectura autónoma de obras relevantes da literatura universal, atendendo a aspectos temáticos, estruturais e estilísticos, de xénero e subxénero, valores éticos e estéticos das obras e establecendo vínculos argumentados con outras obras e outras experiencias artísticas e culturais.	Elaborar unha interpretación persoal a partir da lectura autónoma de obras relevantes da literatura universal.		
CA3.4 - Acceder a diversas manifestacións da cultura literaria no marco dun itinerario lector persoal que enriqueza, de forma consciente e sistemática, a propia identidade lectora e que facilite compartir as propias experiencias de lectura utilizando unha metalinguaxe específica.	Acceder a diversas manifestacións da cultura literaria no marco dun itinerario lector persoal que enriqueza a propia identidade lectora.		
CA3.7 - Elaborar de maneira individual ou colectiva unha exposición multimodal que sitúe os textos lidos no seu horizonte histórico-cultural e que ofrezca unha panorámica de conxunto sobre movementos artísticos e obras relevantes da literatura universal.	Elaborar de maneira individual ou colectiva unha exposición multimodal que sitúe os textos lidos no seu horizonte histórico-cultural.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Dicer o eu. Identidade e literatura. - Poesía lírica. - A canción, forma de expresión dos sentimentos. - Imaxinar o mundo, observar o mundo, actuar no mundo. - Mundos imaxinados: mitos e narrativa. Mitoloxías. Heroes e heroínas. Viaxes imaxinarias. Espazos e criaturas fantásticas. Utopías, distopías, ciencia ficción. - Construción compartida da interpretación das obras a través de discusións ou conversacións literarias. - Identificación e análise dos tópicos literarios como elementos de continuidade na creación literaria. - Utilización da información socio-histórica, cultural e artística necesaria para interpretar as obras e comprender o seu lugar e importancia na tradición literaria. - Establecemento de vínculos intertextuais entre obras e outras manifestacións artísticas en función de temas, tópicos, estruturas, estilos e linguaxes. Elementos de continuidade e de ruptura. - Expresión argumentada da interpretación dos textos integrando os diferentes aspectos analizados e atendendo aos seus valores culturais, éticos e estéticos. - Participación en conversacións literarias e en intercambios de recomendacións lectoras en contextos presenciais e dixitais. - Expresión argumentada dos gustos lectores persoais. Diversificación do corpus lido. - Expresión da experiencia lectora utilizando unha metalinguaxe específica e atendendo a aspectos temáticos, estruturais, estilísticos, xenéricos e aos valores éticos e estéticos das obras.

Contidos

- Mobilización da experiencia persoal, lectora e cultural para establecer vínculos entre a obra lida e aspectos da actualidade ou con outras manifestacións artísticas.

UD	Título da UD	Duración
2	A literatura medieval.	18

Cráterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria, utilizando unha metalinguaxe específica e incorporando xuízos de valor vinculados á apreciación estética das obras.	Explicar as obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria.	PE	70
CA1.9 - Comentar textos de maneira crítica, de forma oral ou por escrito, e participar en conversacións literarias acerca de lecturas nas que se incorpore a perspectiva de xénero e nas que se poña en cuestión a mirada etnocéntrica propia do canon occidental, así como calquera outro discurso predominante na nosa sociedade que supoña opresión sobre calquera minoría.	Comentar textos de forma oral ou por escrito e participar en conversacións literarias acerca das lecturas nas que se incorpore a perspectiva de xénero e nas que se poña en cuestión a mirada etnocéntrica propia do canon occidental.		
CA2.1 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria, utilizando unha metalinguaxe específica e incorporando xuízos de valor vinculados á apreciación estética das obras.	Explicar as obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria.		
CA2.9 - Comentar textos de maneira crítica, de forma oral ou por escrito, e participar en conversacións literarias acerca de lecturas nas que se incorpore a perspectiva de xénero e nas que se poña en cuestión a mirada etnocéntrica propia do canon occidental, así como calquera outro discurso predominante na nosa sociedade que supoña opresión sobre calquera minoría.	Comentar textos de forma oral ou por escrito e participar en conversacións literarias acerca das lecturas nas que se incorpore a perspectiva de xénero e nas que se poña en cuestión a mirada etnocéntrica propia do canon occidental.		
CA3.1 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria, utilizando unha metalinguaxe específica e incorporando xuízos de valor vinculados á apreciación estética das obras.	Explicar as obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.8 - Comentar textos de maneira crítica, de forma oral ou por escrito, e participar en conversacións literarias acerca de lecturas nas que se incorpore a perspectiva de xénero e nas que se poña en cuestión a mirada etnocéntrica propia do canon occidental, así como calquera outro discurso predominante na nosa sociedade que supoña opresión sobre calquera minoría.	Comentar textos de forma oral ou por escrito e participar en conversacións literarias acerca das lecturas nas que se incorpore a perspectiva de xénero e nas que se poña en cuestión a mirada etnocéntrica propia do canon occidental.		
CA1.3 - Elaborar unha interpretación persoal a partir da lectura autónoma de obras relevantes da literatura universal atendendo a aspectos temáticos, estruturais e estilísticos, de xénero e subxénero, valores éticos e estéticos das obras, establecendo vínculos argumentados con outras obras e outras experiencias artísticas e culturais.	Elaborar unha interpretación persoal a partir da lectura autónoma de obras relevantes da literatura universal.		
CA1.4 - Acceder a diversas manifestacións da cultura literaria no marco dun itinerario lector persoal que enriqueza, de forma consciente e sistemática, a propia identidade lectora e que facilite compartir as propias experiencias de lectura utilizando unha metalinguaxe específica.	Acceder a diversas manifestacións da cultura literaria no marco dun itinerario lector persoal que enriqueza a propia identidade lectora.		
CA1.7 - Elaborar de maneira individual ou colectiva unha exposición multimodal que sitúe os textos lidos no seu horizonte histórico-cultural e que ofrezca unha panorámica de conxunto sobre movementos artísticos e obras relevantes da literatura universal.	Elaborar de maneira individual ou colectiva unha exposición multimodal que sitúe os textos lidos no seu horizonte histórico-cultural.		
CA2.3 - Elaborar unha interpretación persoal a partir da lectura autónoma de obras relevantes da literatura universal atendendo a aspectos temáticos, estruturais e estilísticos, de xénero e subxénero, valores éticos e estéticos das obras, establecendo vínculos argumentados con outras obras e outras experiencias artísticas e culturais.	Elaborar unha interpretación persoal a partir da lectura autónoma de obras relevantes da literatura universal.	TI	30
CA2.4 - Acceder a diversas manifestacións da cultura literaria no marco dun itinerario lector persoal que enriqueza, de forma consciente e sistemática, a propia identidade lectora e que facilite compartir as propias experiencias de lectura utilizando unha metalinguaxe específica.	Acceder a diversas manifestacións da cultura literaria no marco dun itinerario lector persoal que enriqueza a propia identidade lectora.		
CA2.7 - Elaborar de maneira individual ou colectiva unha exposición multimodal que sitúe os textos lidos no seu horizonte histórico-cultural e que ofrezca unha panorámica de conxunto sobre movementos artísticos e obras relevantes da literatura universal.	Elaborar de maneira individual ou colectiva unha exposición multimodal que sitúe os textos lidos no seu horizonte histórico-cultural.		
CA3.3 - Elaborar unha interpretación persoal a partir da lectura autónoma de obras relevantes da literatura universal, atendendo a aspectos temáticos, estruturais e estilísticos, de xénero e subxénero, valores éticos e estéticos das obras e establecendo vínculos argumentados con outras obras e outras experiencias artísticas e culturais.	Elaborar unha interpretación persoal a partir da lectura autónoma de obras relevantes da literatura universal.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.4 - Acceder a diversas manifestacións da cultura literaria no marco dun itinerario lector persoal que enriqueza, de forma consciente e sistemática, a propia identidade lectora e que facilite compartir as propias experiencias de lectura utilizando unha metalinguaxe específica.	Acceder a diversas manifestacións da cultura literaria no marco dun itinerario lector persoal que enriqueza a propia identidade lectora.		
CA3.7 - Elaborar de maneira individual ou colectiva unha exposición multimodal que sitúe os textos lidos no seu horizonte histórico-cultural e que ofrezca unha panorámica de conxunto sobre movementos artísticos e obras relevantes da literatura universal.	Elaborar de maneira individual ou colectiva unha exposición multimodal que sitúe os textos lidos no seu horizonte histórico-cultural.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Dicer o eu. Identidade e literatura. - Poesía lírica. - A canción, forma de expresión dos sentimentos. - Literatura testemuñal e biográfica: diarios, cartas, memorias etc. - Realidade ficticia ou realidade representada: autobiografías, autoficción etc. - Imaxinar o mundo, observar o mundo, actuar no mundo. - Mundos imaxinados: mitos e narrativa. Mitoloxías. Heroes e heroínas. Viaxes imaxinarias. Espazos e criaturas fantásticas. Utopías, distopías, ciencia ficción. - ¿ Mundos observados: conto e novela. Bildungsroman ou novela de formación. Espazos privados, espazos públicos: afectos íntimos e lazos sociais. Desigualdades, discriminación, violencias. Guerra e revolución. Migracións e identidades culturais. Colonialismo e emancipación. Diálogos co poder. - Construción compartida da interpretación das obras a través de discusións ou conversacións literarias. - Análise dos elementos constitutivos do xénero literario e a súa relación co sentido da obra. Efectos na recepción dos seus recursos expresivos. - Identificación e análise dos tópicos literarios como elementos de continuidade na creación literaria. - Utilización da información socio-histórica, cultural e artística necesaria para interpretar as obras e comprender o seu lugar e importancia na tradición literaria. - Establecemento de vínculos intertextuais entre obras e outras manifestacións artísticas en función de temas, tópicos, estruturas, estilos e linguaxes. Elementos de continuidade e de ruptura. - Indagación arredor do funcionamento da literatura como artefacto ideolóxico determinante na construción dos imaxinarios sociais e culturais, facendo fincapé na perspectiva de xénero. - Expresión argumentada da interpretación dos textos integrando os diferentes aspectos analizados e atendendo aos seus valores culturais, éticos e estéticos. - Participación en conversacións literarias e en intercambios de recomendacións lectoras en contextos presenciais e dixitais. - Expresión argumentada dos gustos lectores persoais. Diversificación do corpus lido. - Expresión da experiencia lectora utilizando unha metalinguaxe específica e atendendo a aspectos temáticos, estruturais, estilísticos, xenéricos e aos valores éticos e estéticos das obras. - Mobilización da experiencia persoal, lectora e cultural para establecer vínculos entre a obra lida e aspectos da

Contidos

- actualidade ou con outras manifestacións artísticas.

UD	Título da UD	Duración
3	A literatura no Renacemento.	18

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria, utilizando unha metalinguaxe específica e incorporando xuízos de valor vinculados á apreciación estética das obras.	Explicar as obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria.		
CA1.9 - Comentar textos de maneira crítica, de forma oral ou por escrito, e participar en conversacións literarias acerca de lecturas nas que se incorpore a perspectiva de xénero e nas que se poña en cuestión a mirada etnocéntrica propia do canon occidental, así como calquera outro discurso predominante na nosa sociedade que supoña opresión sobre calquera minoría.	Comentar textos de forma oral ou por escrito e participar en conversacións literarias acerca das lecturas nas que se incorpore a perspectiva de xénero e nas que se poña en cuestión a mirada etnocéntrica propia do canon occidental.		
CA2.1 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria, utilizando unha metalinguaxe específica e incorporando xuízos de valor vinculados á apreciación estética das obras.	Explicar as obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria.	PE	70
CA2.9 - Comentar textos de maneira crítica, de forma oral ou por escrito, e participar en conversacións literarias acerca de lecturas nas que se incorpore a perspectiva de xénero e nas que se poña en cuestión a mirada etnocéntrica propia do canon occidental, así como calquera outro discurso predominante na nosa sociedade que supoña opresión sobre calquera minoría.	Comentar textos de forma oral ou por escrito e participar en conversacións literarias acerca das lecturas nas que se incorpore a perspectiva de xénero e nas que se poña en cuestión a mirada etnocéntrica propia do canon occidental.		
CA3.1 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria, utilizando unha metalinguaxe específica e incorporando xuízos de valor vinculados á apreciación estética das obras.	Explicar as obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.8 - Comentar textos de maneira crítica, de forma oral ou por escrito, e participar en conversacións literarias acerca de lecturas nas que se incorpore a perspectiva de xénero e nas que se poña en cuestión a mirada etnocéntrica propia do canon occidental, así como calquera outro discurso predominante na nosa sociedade que supoña opresión sobre calquera minoría.	Comentar textos de forma oral ou por escrito e participar en conversacións literarias acerca das lecturas nas que se incorpore a perspectiva de xénero e nas que se poña en cuestión a mirada etnocéntrica propia do canon occidental.		
CA1.3 - Elaborar unha interpretación persoal a partir da lectura autónoma de obras relevantes da literatura universal atendendo a aspectos temáticos, estruturais e estilísticos, de xénero e subxénero, valores éticos e estéticos das obras, establecendo vínculos argumentados con outras obras e outras experiencias artísticas e culturais.	Elaborar unha interpretación persoal a partir da lectura autónoma de obras relevantes da literatura universal.		
CA1.4 - Acceder a diversas manifestacións da cultura literaria no marco dun itinerario lector persoal que enriqueza, de forma consciente e sistemática, a propia identidade lectora e que facilite compartir as propias experiencias de lectura utilizando unha metalinguaxe específica.	Acceder a diversas manifestacións da cultura literaria no marco dun itinerario lector persoal que enriqueza a propia identidade lectora.		
CA1.7 - Elaborar de maneira individual ou colectiva unha exposición multimodal que sitúe os textos lidos no seu horizonte histórico-cultural e que ofrezca unha panorámica de conxunto sobre movementos artísticos e obras relevantes da literatura universal.	Elaborar de maneira individual ou colectiva unha exposición multimodal que sitúe os textos lidos no seu horizonte histórico-cultural.		
CA2.3 - Elaborar unha interpretación persoal a partir da lectura autónoma de obras relevantes da literatura universal atendendo a aspectos temáticos, estruturais e estilísticos, de xénero e subxénero, valores éticos e estéticos das obras, establecendo vínculos argumentados con outras obras e outras experiencias artísticas e culturais.	Elaborar unha interpretación persoal a partir da lectura autónoma de obras relevantes da literatura universal.	TI	30
CA2.4 - Acceder a diversas manifestacións da cultura literaria no marco dun itinerario lector persoal que enriqueza, de forma consciente e sistemática, a propia identidade lectora e que facilite compartir as propias experiencias de lectura utilizando unha metalinguaxe específica.	Acceder a diversas manifestacións da cultura literaria no marco dun itinerario lector persoal que enriqueza a propia identidade lectora.		
CA2.7 - Elaborar de maneira individual ou colectiva unha exposición multimodal que sitúe os textos lidos no seu horizonte histórico-cultural e que ofrezca unha panorámica de conxunto sobre movementos artísticos e obras relevantes da literatura universal.	Elaborar de maneira individual ou colectiva unha exposición multimodal que sitúe os textos lidos no seu horizonte histórico-cultural.		
CA3.3 - Elaborar unha interpretación persoal a partir da lectura autónoma de obras relevantes da literatura universal, atendendo a aspectos temáticos, estruturais e estilísticos, de xénero e subxénero, valores éticos e estéticos das obras e establecendo vínculos argumentados con outras obras e outras experiencias artísticas e culturais.	Elaborar unha interpretación persoal a partir da lectura autónoma de obras relevantes da literatura universal.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.4 - Acceder a diversas manifestacións da cultura literaria no marco dun itinerario lector persoal que enriqueza, de forma consciente e sistemática, a propia identidade lectora e que facilite compartir as propias experiencias de lectura utilizando unha metalinguaxe específica.	Acceder a diversas manifestacións da cultura literaria no marco dun itinerario lector persoal que enriqueza a propia identidade lectora.		
CA3.7 - Elaborar de maneira individual ou colectiva unha exposición multimodal que sitúe os textos lidos no seu horizonte histórico-cultural e que ofrezca unha panorámica de conxunto sobre movementos artísticos e obras relevantes da literatura universal.	Elaborar de maneira individual ou colectiva unha exposición multimodal que sitúe os textos lidos no seu horizonte histórico-cultural.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Dicer o eu. Identidade e literatura. - Poesía lírica. - A canción, forma de expresión dos sentimentos. - Realidade ficticia ou realidade representada: autobiografía, autoficción etc. - Imaxinar o mundo, observar o mundo, actuar no mundo. - ¿Mundos observados: conto e novela. Bildungsroman ou novela de formación. Espazos privados, espazos públicos: afectos íntimos e lazos sociais. Desigualdades, discriminación, violencias. Guerra e revolución. Migracións e identidades culturais. Colonialismo e emancipación. Diálogos co poder. - Construción compartida da interpretación das obras a través de discusións ou conversacións literarias. - Análise dos elementos constitutivos do xénero literario e a súa relación co sentido da obra. Efectos na recepción dos seus recursos expresivos. - Identificación e análise dos tópicos literarios como elementos de continuidade na creación literaria. - Utilización da información socio-histórica, cultural e artística necesaria para interpretar as obras e comprender o seu lugar e importancia na tradición literaria. - Establecemento de vínculos intertextuais entre obras e outras manifestacións artísticas en función de temas, tópicos, estruturas, estilos e linguaxes. Elementos de continuidade e de ruptura. - Indagación arredor do funcionamento da literatura como artefacto ideolóxico determinante na construción dos imaxinarios sociais e culturais, facendo fincapé na perspectiva de xénero. - Expresión argumentada da interpretación dos textos integrando os diferentes aspectos analizados e atendendo aos seus valores culturais, éticos e estéticos. - Participación en conversacións literarias e en intercambios de recomendacións lectoras en contextos presenciais e dixitais. - Expresión argumentada dos gustos lectores persoais. Diversificación do corpus lido. - Expresión da experiencia lectora utilizando unha metalinguaxe específica e atendendo a aspectos temáticos, estruturais, estilísticos, xenéricos e aos valores éticos e estéticos das obras. - Mobilización da experiencia persoal, lectora e cultural para establecer vínculos entre a obra lida e aspectos da actualidade ou con outras manifestacións artísticas.

UD	Título da UD	Duración
4	A literatura no Barroco.	18

Cráterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria, utilizando unha metalinguaxe específica e incorporando xuízos de valor vinculados á apreciación estética das obras.	Explicar as obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria.	PE	70
CA1.9 - Comentar textos de maneira crítica, de forma oral ou por escrito, e participar en conversacións literarias acerca de lecturas nas que se incorpore a perspectiva de xénero e nas que se poña en cuestión a mirada etnocéntrica propia do canon occidental, así como calquera outro discurso predominante na nosa sociedade que supoña opresión sobre calquera minoría.	Comentar textos de forma oral ou por escrito e participar en conversacións literarias acerca das lecturas nas que se incorpore a perspectiva de xénero e nas que se poña en cuestión a mirada etnocéntrica propia do canon occidental.		
CA2.1 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria, utilizando unha metalinguaxe específica e incorporando xuízos de valor vinculados á apreciación estética das obras.	Explicar as obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria.		
CA2.9 - Comentar textos de maneira crítica, de forma oral ou por escrito, e participar en conversacións literarias acerca de lecturas nas que se incorpore a perspectiva de xénero e nas que se poña en cuestión a mirada etnocéntrica propia do canon occidental, así como calquera outro discurso predominante na nosa sociedade que supoña opresión sobre calquera minoría.	Comentar textos de forma oral ou por escrito e participar en conversacións literarias acerca das lecturas nas que se incorpore a perspectiva de xénero e nas que se poña en cuestión a mirada etnocéntrica propia do canon occidental.		
CA3.1 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria, utilizando unha metalinguaxe específica e incorporando xuízos de valor vinculados á apreciación estética das obras.	Explicar as obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria.		
CA3.8 - Comentar textos de maneira crítica, de forma oral ou por escrito, e participar en conversacións literarias acerca de lecturas nas que se incorpore a perspectiva de xénero e nas que se poña en cuestión a mirada etnocéntrica propia do canon occidental, así como calquera outro discurso predominante na nosa sociedade que supoña opresión sobre calquera minoría.	Comentar textos de forma oral ou por escrito e participar en conversacións literarias acerca das lecturas nas que se incorpore a perspectiva de xénero e nas que se poña en cuestión a mirada etnocéntrica propia do canon occidental.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.3 - Elaborar unha interpretación persoal a partir da lectura autónoma de obras relevantes da literatura universal atendendo a aspectos temáticos, estruturais e estilísticos, de xénero e subxénero, valores éticos e estéticos das obras, establecendo vínculos argumentados con outras obras e outras experiencias artísticas e culturais.	Elaborar unha interpretación persoal a partir da lectura autónoma de obras relevantes da literatura universal.		
CA1.4 - Acceder a diversas manifestacións da cultura literaria no marco dun itinerario lector persoal que enriqueza, de forma consciente e sistemática, a propia identidade lectora e que facilite compartir as propias experiencias de lectura utilizando unha metalinguaxe específica.	Acceder a diversas manifestacións da cultura literaria no marco dun itinerario lector persoal que enriqueza a propia identidade lectora.		
CA1.5 - Comparar textos ou fragmentos literarios entre si e con outras manifestacións artísticas argumentando oralmente ou por escrito os elementos de semellanza e contraste, tanto no relativo a aspectos temáticos e de contido coma formais e expresivos, atendendo tamén aos seus valores éticos e estéticos.	Comparar textos e fragmentos literarios entre si e con outras manifestacións artísticas argumentando oralmente ou por escrito os elementos de semellanza e contraste.		
CA1.6 - Desenvolver proxectos de investigación que se concreten nunha exposición oral, nun texto argumentativo ou nunha presentación multimodal que mostren unha resposta persoal ao redor dunha cuestión que estableza vínculos argumentados entre os clásicos da literatura universal obxecto de lectura guiada e outros textos e manifestacións artísticas, en función de temas, tópicos, estruturas, linguaxe, recursos expresivos e valores éticos e estéticos.	Desenvolver proxectos de investigación que se concreten nunha exposición oral, nun texto argumentativo ou nunha presentación multimodal que mostren unha resposta persoal ao redor dunha cuestión que estableza vínculos argumentados entre os clásicos da literatura universal.	TI	30
CA2.3 - Elaborar unha interpretación persoal a partir da lectura autónoma de obras relevantes da literatura universal atendendo a aspectos temáticos, estruturais e estilísticos, de xénero e subxénero, valores éticos e estéticos das obras, establecendo vínculos argumentados con outras obras e outras experiencias artísticas e culturais.	Elaborar unha interpretación persoal a partir da lectura autónoma de obras relevantes da literatura universal.		
CA2.4 - Acceder a diversas manifestacións da cultura literaria no marco dun itinerario lector persoal que enriqueza, de forma consciente e sistemática, a propia identidade lectora e que facilite compartir as propias experiencias de lectura utilizando unha metalinguaxe específica.	Acceder a diversas manifestacións da cultura literaria no marco dun itinerario lector persoal que enriqueza a propia identidade lectora.		
CA2.5 - Comparar textos ou fragmentos literarios entre si e con outras manifestacións artísticas argumentando oralmente ou por escrito os elementos de semellanza e contraste, tanto no relativo a aspectos temáticos e de contido coma formais e expresivos, atendendo tamén aos seus valores éticos e estéticos.	Comparar textos e fragmentos literarios entre si e con outras manifestacións artísticas argumentando oralmente ou por escrito os elementos de semellanza e contraste.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.6 - Desenvolver proxectos de investigación que se concreten nunha exposición oral, nun texto argumentativo ou nunha presentación multimodal que mostren unha resposta persoal, ao redor dunha cuestión que estableza vínculos argumentados entre os clásicos da literatura universal obxecto de lectura guiada e outros textos e manifestacións artísticas, en función de temas, tópicos, estruturas, linguaxe, recursos expresivos e valores éticos e estéticos.	Desenvolver proxectos de investigación que se concreten nunha exposición oral, nun texto argumentativo ou nunha presentación multimodal que mostren unha resposta persoal ao redor dunha cuestión que estableza vínculos argumentados entre os clásicos da literatura universal .		
CA3.3 - Elaborar unha interpretación persoal a partir da lectura autónoma de obras relevantes da literatura universal, atendendo a aspectos temáticos, estruturais e estilísticos, de xénero e subxénero, valores éticos e estéticos das obras e establecendo vínculos argumentados con outras obras e outras experiencias artísticas e culturais.	Elaborar unha interpretación persoal a partir da lectura autónoma de obras relevantes da literatura universal.		
CA3.4 - Acceder a diversas manifestacións da cultura literaria no marco dun itinerario lector persoal que enriqueza, de forma consciente e sistemática, a propia identidade lectora e que facilite compartir as propias experiencias de lectura utilizando unha metalinguaxe específica.	Acceder a diversas manifestacións da cultura literaria no marco dun itinerario lector persoal que enriqueza a propia identidade lectora.		
CA3.5 - Comparar textos ou fragmentos literarios entre si e con outras manifestacións artísticas argumentando oralmente ou por escrito os elementos de semellanza e contraste, tanto no relativo a aspectos temáticos e de contido coma formais e expresivos, atendendo tamén aos seus valores éticos e estéticos.	Comparar textos e fragmentos literarios entre si e con outras manifestacións artísticas argumentando oralmente ou por escrito os elementos de semellanza e contraste.		
CA3.6 - Desenvolver proxectos de investigación que se concreten nunha exposición oral, nun texto argumentativo ou nunha presentación multimodal que mostren unha resposta persoal ao redor dunha cuestión que estableza vínculos argumentados entre os clásicos da literatura universal obxecto de lectura guiada e outros textos e manifestacións artísticas, en función de temas, tópicos, estruturas, linguaxe, recursos expresivos e valores éticos e estéticos.	Desenvolver proxectos de investigación que se concreten nunha exposición oral, nun texto argumentativo ou nunha presentación multimodal que mostren unha resposta persoal ao redor dunha cuestión que estableza vínculos argumentados entre os clásicos da literatura universal.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Dicar o eu. Identidade e literatura. - Dialogar cos outros. - Fronte á lei ou ao destino: a traxedia. - Fronte ás convencións sociais: o drama. - Humor crítico, humor compracente: a comedia. - Imaxinar o mundo, observar o mundo, actuar no mundo.

Contidos

- ¿ Mundos observados: conto e novela. Bildungsroman ou novela de formación. Espazos privados, espazos públicos: afectos íntimos e lazos sociais. Desigualdades, discriminación, violencias. Guerra e revolución. Migracións e identidades culturais. Colonialismo e emancipación. Diálogos co poder.
- Construción compartida da interpretación das obras a través de discusións ou conversacións literarias.
- Análise dos elementos constitutivos do xénero literario e a súa relación co sentido da obra. Efectos na recepción dos seus recursos expresivos.
- Identificación e análise dos tópicos literarios como elementos de continuidade na creación literaria.
- Utilización da información socio-histórica, cultural e artística necesaria para interpretar as obras e comprender o seu lugar e importancia na tradición literaria.
- Establecemento de vínculos intertextuais entre obras e outras manifestacións artísticas en función de temas, tópicos, estruturas, estilos e linguaxes. Elementos de continuidade e de ruptura.
- Indagación arredor do funcionamento da literatura como artefacto ideolóxico determinante na construción dos imaxinarios sociais e culturais, facendo fincapé na perspectiva de xénero.
- Expresión argumentada da interpretación dos textos integrando os diferentes aspectos analizados e atendendo aos seus valores culturais, éticos e estéticos.
- Lectura expresiva, dramatización e recitación dos textos atendendo aos procesos de comprensión e de oralización implicados.
- Selección das obras de maneira autónoma e coa axuda de recomendacións especializadas.
- Participación en conversacións literarias e en intercambios de recomendacións lectoras en contextos presenciais e dixitais.
- Utilización autónoma e frecuente de bibliotecas. Acceso a outras experiencias culturais.
- Expresión da experiencia lectora utilizando unha metalinguaxe específica e atendendo a aspectos temáticos, estruturais, estilísticos, xenéricos e aos valores éticos e estéticos das obras.
- Mobilización da experiencia persoal, lectora e cultural para establecer vínculos entre a obra lida e aspectos da actualidade ou con outras manifestacións artísticas.

UD	Título da UD	Duración
5	A Ilustración e o Romanticismo.	17

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria, utilizando unha metalinguaxe específica e incorporando xuízos de valor vinculados á apreciación estética das obras.	Explicar as obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria.	PE	70

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.9 - Comentar textos de maneira crítica, de forma oral ou por escrito, e participar en conversacións literarias acerca de lecturas nas que se incorpore a perspectiva de xénero e nas que se poña en cuestión a mirada etnocéntrica propia do canon occidental, así como calquera outro discurso predominante na nosa sociedade que supoña opresión sobre calquera minoría.	Comentar textos de forma oral ou por escrito e participar en conversacións literarias acerca das lecturas nas que se incorpore a perspectiva de xénero e nas que se poña en cuestión a mirada etnocéntrica propia do canon occidental.		
CA2.1 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria, utilizando unha metalinguaxe específica e incorporando xuízos de valor vinculados á apreciación estética das obras.	Explicar as obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria.		
CA2.9 - Comentar textos de maneira crítica, de forma oral ou por escrito, e participar en conversacións literarias acerca de lecturas nas que se incorpore a perspectiva de xénero e nas que se poña en cuestión a mirada etnocéntrica propia do canon occidental, así como calquera outro discurso predominante na nosa sociedade que supoña opresión sobre calquera minoría.	Comentar textos de forma oral ou por escrito e participar en conversacións literarias acerca das lecturas nas que se incorpore a perspectiva de xénero e nas que se poña en cuestión a mirada etnocéntrica propia do canon occidental.		
CA3.1 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria, utilizando unha metalinguaxe específica e incorporando xuízos de valor vinculados á apreciación estética das obras.	Explicar as obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria.		
CA3.8 - Comentar textos de maneira crítica, de forma oral ou por escrito, e participar en conversacións literarias acerca de lecturas nas que se incorpore a perspectiva de xénero e nas que se poña en cuestión a mirada etnocéntrica propia do canon occidental, así como calquera outro discurso predominante na nosa sociedade que supoña opresión sobre calquera minoría.	Comentar textos de forma oral ou por escrito e participar en conversacións literarias acerca das lecturas nas que se incorpore a perspectiva de xénero e nas que se poña en cuestión a mirada etnocéntrica propia do canon occidental.		
CA1.2 - Crear textos persoais ou colectivos con intención literaria e conciencia de estilo, en distintos soportes e coa axuda doutras linguaxes artísticas e audiovisuais, a partir da lectura de obras ou fragmentos significativos nos que se empreguen as convencións formais dos diversos xéneros e estilos literarios.	Crear textos con intención literaria en distintos soportes e coa axuda de outras linguaxes artísticas e audiovisuais.		
CA1.3 - Elaborar unha interpretación persoal a partir da lectura autónoma de obras relevantes da literatura universal atendendo a aspectos temáticos, estruturais e estilísticos, de xénero e subxénero, valores éticos e estéticos das obras, establecendo vínculos argumentados con outras obras e outras experiencias artísticas e culturais.	Elaborar unha interpretación persoal a partir da lectura autónoma de obras relevantes da literatura universal.	TI	30

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.5 - Comparar textos ou fragmentos literarios entre si e con outras manifestacións artísticas argumentando oralmente ou por escrito os elementos de semellanza e contraste, tanto no relativo a aspectos temáticos e de contido coma formais e expresivos, atendendo tamén aos seus valores éticos e estéticos.	Comparar textos e fragmentos literarios entre si e con outras manifestacións artísticas argumentando oralmente ou por escrito os elementos de semellanza e contraste.		
CA1.7 - Elaborar de maneira individual ou colectiva unha exposición multimodal que sitúe os textos lidos no seu horizonte histórico-cultural e que ofrezca unha panorámica de conxunto sobre movementos artísticos e obras relevantes da literatura universal.	Elaborar de maneira individual ou colectiva unha exposición multimodal que sitúe os textos lidos no seu horizonte histórico-cultural.		
CA1.8 - Realizar un proxecto de investigación sobre autoras de relevancia, obras literarias de contextos non occidentais ou sobre cuestións temáticas ou formais que acheguen unha mirada diversa e crítica sobre a construción de imaxinarios que propón a tradición literaria.	Realizar un proxecto de investigación sobre autoras de relevancia ou obras literarias de contextos non occidentais que acheguen unha mirada diversa sobre a construción de imaxinarios que propón a tradición literaria.		
CA2.2 - Crear textos persoais ou colectivos con intención literaria e conciencia de estilo, en distintos soportes e con axuda doutras linguaxes artísticas e audiovisuais, a partir da lectura de obras ou fragmentos significativos nos que se empreguen as convencións formais dos diversos xéneros e estilos literarios.	Crear textos con intención literaria en distintos soportes e coa axuda de outras linguaxes artísticas e audiovisuais.		
CA2.3 - Elaborar unha interpretación persoal a partir da lectura autónoma de obras relevantes da literatura universal atendendo a aspectos temáticos, estruturais e estilísticos, de xénero e subxénero, valores éticos e estéticos das obras, establecendo vínculos argumentados con outras obras e outras experiencias artísticas e culturais.	Elaborar unha interpretación persoal a partir da lectura autónoma de obras relevantes da literatura universal.		
CA2.5 - Comparar textos ou fragmentos literarios entre si e con outras manifestacións artísticas argumentando oralmente ou por escrito os elementos de semellanza e contraste, tanto no relativo a aspectos temáticos e de contido coma formais e expresivos, atendendo tamén aos seus valores éticos e estéticos.	Comparar textos e fragmentos literarios entre si e con outras manifestacións artísticas argumentando oralmente ou por escrito os elementos de semellanza e contraste.		
CA2.7 - Elaborar de maneira individual ou colectiva unha exposición multimodal que sitúe os textos lidos no seu horizonte histórico-cultural e que ofrezca unha panorámica de conxunto sobre movementos artísticos e obras relevantes da literatura universal.	Elaborar de maneira individual ou colectiva unha exposición multimodal que sitúe os textos lidos no seu horizonte histórico-cultural.		
CA2.8 - Realizar un proxecto de investigación sobre autoras de relevancia, obras literarias de contextos non occidentais ou sobre cuestións temáticas ou formais que acheguen unha mirada diversa e crítica sobre a construción de imaxinarios que propón a tradición literaria.	Realizar un proxecto de investigación sobre autoras de relevancia ou obras literarias de contextos non occidentais que acheguen unha mirada diversa sobre a construción de imaxinarios que propón a tradición literaria.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.2 - Crear textos persoais ou colectivos con intención literaria e conciencia de estilo, en distintos soportes e coa axuda doutras linguaxes artísticas e audiovisuais, a partir da lectura de obras ou fragmentos significativos nos que se empreguen as convencións formais dos diversos xéneros e estilos literarios.	Crear textos con intención literaria en distintos soportes e coa axuda de outras linguaxes artísticas e audiovisuais.		
CA3.3 - Elaborar unha interpretación persoal a partir da lectura autónoma de obras relevantes da literatura universal, atendendo a aspectos temáticos, estruturais e estilísticos, de xénero e subxénero, valores éticos e estéticos das obras e establecendo vínculos argumentados con outras obras e outras experiencias artísticas e culturais.	Elaborar unha interpretación persoal a partir da lectura autónoma de obras relevantes da literatura universal.		
CA3.5 - Comparar textos ou fragmentos literarios entre si e con outras manifestacións artísticas argumentando oralmente ou por escrito os elementos de semellanza e contraste, tanto no relativo a aspectos temáticos e de contido coma formais e expresivos, atendendo tamén aos seus valores éticos e estéticos.	Comparar textos e fragmentos literarios entre si e con outras manifestacións artísticas argumentando oralmente ou por escrito os elementos de semellanza e contraste.		
CA3.7 - Elaborar de maneira individual ou colectiva unha exposición multimodal que sitúe os textos lidos no seu horizonte histórico-cultural e que ofrezca unha panorámica de conxunto sobre movementos artísticos e obras relevantes da literatura universal.	Elaborar de maneira individual ou colectiva unha exposición multimodal que sitúe os textos lidos no seu horizonte histórico-cultural.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Dicar o eu. Identidade e literatura. - Poesía lírica. - Narrativa existencial: personaxes en crise. - Imaxinar o mundo, observar o mundo, actuar no mundo. - Mundos imaxinados: mitos e narrativa. Mitoloxías. Heroes e heroínas. Viaxes imaxinarias. Espazos e criaturas fantásticas. Utopías, distopías, ciencia ficción. - Mundos de evasión. A literatura de aventuras e a novela policial. Literatura de terror. - A arte como compromiso: o ensaio. A literatura de ideas - O ser humano, os animais e a natureza: admiración, sobrecollemento, denuncia. Poesía, narrativa e ensaio. - Construción compartida da interpretación das obras a través de discusións ou conversacións literarias. - Análise dos elementos constitutivos do xénero literario e a súa relación co sentido da obra. Efectos na recepción dos seus recursos expresivos. - Identificación e análise dos tópicos literarios como elementos de continuidade na creación literaria. - Utilización da información socio-histórica, cultural e artística necesaria para interpretar as obras e comprender o seu lugar e importancia na tradición literaria.

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Indagación arredor do funcionamento da literatura como artefacto ideolóxico determinante na construción dos imaxinarios sociais e culturais, facendo fincapé na perspectiva de xénero. - Expresión argumentada da interpretación dos textos integrando os diferentes aspectos analizados e atendendo aos seus valores culturais, éticos e estéticos. - Creación de textos de intención literaria a partir das obras lidas. - Selección das obras de maneira autónoma e coa axuda de recomendacións especializadas. - Participación en conversacións literarias e en intercambios de recomendacións lectoras en contextos presenciais e dixitais. - Expresión da experiencia lectora utilizando unha metalinguaxe específica e atendendo a aspectos temáticos, estruturais, estilísticos, xenéricos e aos valores éticos e estéticos das obras. - Mobilización da experiencia persoal, lectora e cultural para establecer vínculos entre a obra lida e aspectos da actualidade ou con outras manifestacións artísticas. - Recomendación das lecturas en soportes variados atendendo a aspectos temáticos, formais e intertextuais.

UD	Título da UD	Duración
6	A Segunda metade do século XIX: Narrativa realista e o teatro europeo de finais de século.	15

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria, utilizando unha metalinguaxe específica e incorporando xuízos de valor vinculados á apreciación estética das obras.	Explicar as obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria.	PE	70
CA2.1 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria, utilizando unha metalinguaxe específica e incorporando xuízos de valor vinculados á apreciación estética das obras.	Explicar as obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria.		
CA3.1 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria, utilizando unha metalinguaxe específica e incorporando xuízos de valor vinculados á apreciación estética das obras.	Explicar as obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.3 - Elaborar unha interpretación persoal a partir da lectura autónoma de obras relevantes da literatura universal atendendo a aspectos temáticos, estruturais e estilísticos, de xénero e subxénero, valores éticos e estéticos das obras, establecendo vínculos argumentados con outras obras e outras experiencias artísticas e culturais.	Elaborar unha interpretación persoal a partir da lectura autónoma de obras relevantes da literatura universal.		
CA1.5 - Comparar textos ou fragmentos literarios entre si e con outras manifestacións artísticas argumentando oralmente ou por escrito os elementos de semellanza e contraste, tanto no relativo a aspectos temáticos e de contido coma formais e expresivos, atendendo tamén aos seus valores éticos e estéticos.	Comparar textos e fragmentos literarios entre si e con outras manifestacións artísticas argumentando oralmente ou por escrito os elementos de semellanza e contraste.		
CA1.7 - Elaborar de maneira individual ou colectiva unha exposición multimodal que sitúe os textos lidos no seu horizonte histórico-cultural e que ofrezca unha panorámica de conxunto sobre movementos artísticos e obras relevantes da literatura universal.	Elaborar de maneira individual ou colectiva unha exposición multimodal que sitúe os textos lidos no seu horizonte histórico-cultural.		
CA1.8 - Realizar un proxecto de investigación sobre autoras de relevancia, obras literarias de contextos non occidentais ou sobre cuestións temáticas ou formais que acheguen unha mirada diversa e crítica sobre a construción de imaxinarios que propón a tradición literaria.	Realizar un proxecto de investigación sobre autoras de relevancia ou obras literarias de contextos non occidentais que acheguen unha mirada diversa sobre a construción de imaxinarios que propón a tradición literaria.		
CA2.3 - Elaborar unha interpretación persoal a partir da lectura autónoma de obras relevantes da literatura universal atendendo a aspectos temáticos, estruturais e estilísticos, de xénero e subxénero, valores éticos e estéticos das obras, establecendo vínculos argumentados con outras obras e outras experiencias artísticas e culturais.	Elaborar unha interpretación persoal a partir da lectura autónoma de obras relevantes da literatura universal.	TI	30
CA2.5 - Comparar textos ou fragmentos literarios entre si e con outras manifestacións artísticas argumentando oralmente ou por escrito os elementos de semellanza e contraste, tanto no relativo a aspectos temáticos e de contido coma formais e expresivos, atendendo tamén aos seus valores éticos e estéticos.	Comparar textos e fragmentos literarios entre si e con outras manifestacións artísticas argumentando oralmente ou por escrito os elementos de semellanza e contraste.		
CA2.7 - Elaborar de maneira individual ou colectiva unha exposición multimodal que sitúe os textos lidos no seu horizonte histórico-cultural e que ofrezca unha panorámica de conxunto sobre movementos artísticos e obras relevantes da literatura universal.	Elaborar de maneira individual ou colectiva unha exposición multimodal que sitúe os textos lidos no seu horizonte histórico-cultural.		
CA2.8 - Realizar un proxecto de investigación sobre autoras de relevancia, obras literarias de contextos non occidentais ou sobre cuestións temáticas ou formais que acheguen unha mirada diversa e crítica sobre a construción de imaxinarios que propón a tradición literaria.	Realizar un proxecto de investigación sobre autoras de relevancia ou obras literarias de contextos non occidentais que acheguen unha mirada diversa sobre a construción de imaxinarios que propón a tradición literaria.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.3 - Elaborar unha interpretación persoal a partir da lectura autónoma de obras relevantes da literatura universal, atendendo a aspectos temáticos, estruturais e estilísticos, de xénero e subxénero, valores éticos e estéticos das obras e establecendo vínculos argumentados con outras obras e outras experiencias artísticas e culturais.	Elaborar unha interpretación persoal a partir da lectura autónoma de obras relevantes da literatura universal.		
CA3.5 - Comparar textos ou fragmentos literarios entre si e con outras manifestacións artísticas argumentando oralmente ou por escrito os elementos de semellanza e contraste, tanto no relativo a aspectos temáticos e de contido coma formais e expresivos, atendendo tamén aos seus valores éticos e estéticos.	Comparar textos e fragmentos literarios entre si e con outras manifestacións artísticas argumentando oralmente ou por escrito os elementos de semellanza e contraste.		
CA3.7 - Elaborar de maneira individual ou colectiva unha exposición multimodal que sitúe os textos lidos no seu horizonte histórico-cultural e que ofrezca unha panorámica de conxunto sobre movementos artísticos e obras relevantes da literatura universal.	Elaborar de maneira individual ou colectiva unha exposición multimodal que sitúe os textos lidos no seu horizonte histórico-cultural.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Dicar o eu. Identidade e literatura. - Realidade ficticia ou realidade representada: autobiografía, autoficción etc. - Narrativa existencial: personaxes en crise. - Imaxinar o mundo, observar o mundo, actuar no mundo. - Mundos imaxinados: mitos e narrativa. Mitoloxías. Heroes e heroínas. Viaxes imaxinarias. Espazos e criaturas fantásticas. Utopías, distopías, ciencia ficción. - Mundos de evasión. A literatura de aventuras e a novela policial. Literatura de terror. - O ser humano, os animais e a natureza: admiración, sobrecollemento, denuncia. Poesía, narrativa e ensaio. - Construción compartida da interpretación das obras a través de discusións ou conversacións literarias. - Análise dos elementos constitutivos do xénero literario e a súa relación co sentido da obra. Efectos na recepción dos seus recursos expresivos. - Identificación e análise dos tópicos literarios como elementos de continuidade na creación literaria. - Utilización da información socio-histórica, cultural e artística necesaria para interpretar as obras e comprender o seu lugar e importancia na tradición literaria. - Indagación arredor do funcionamento da literatura como artefacto ideolóxico determinante na construción dos imaxinarios sociais e culturais, facendo fincapé na perspectiva de xénero. - Expresión argumentada da interpretación dos textos integrando os diferentes aspectos analizados e atendendo aos seus valores culturais, éticos e estéticos. - Selección das obras de maneira autónoma e coa axuda de recomendacións especializadas. - Participación en conversacións literarias e en intercambios de recomendacións lectoras en contextos presenciais e dixitais.

Contidos

- Expresión da experiencia lectora utilizando unha metalinguaxe específica e atendendo a aspectos temáticos, estruturais, estilísticos, xenéricos e aos valores éticos e estéticos das obras.
- Mobilización da experiencia persoal, lectora e cultural para establecer vínculos entre a obra lida e aspectos da actualidade ou con outras manifestacións artísticas.

UD	Título da UD	Duración
7	As vangardas e a lírica do século XX.	15

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria, utilizando unha metalinguaxe específica e incorporando xuízos de valor vinculados á apreciación estética das obras.	Explicar as obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria.	PE	70
CA2.1 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria, utilizando unha metalinguaxe específica e incorporando xuízos de valor vinculados á apreciación estética das obras.	Explicar as obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria.		
CA3.1 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria, utilizando unha metalinguaxe específica e incorporando xuízos de valor vinculados á apreciación estética das obras.	Explicar as obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria.		
CA1.2 - Crear textos persoais ou colectivos con intención literaria e conciencia de estilo, en distintos soportes e coa axuda doutras linguaxes artísticas e audiovisuais, a partir da lectura de obras ou fragmentos significativos nos que se empreguen as convencións formais dos diversos xéneros e estilos literarios.	Crear textos con intención literaria en distintos soportes e coa axuda de outras linguaxes artísticas e audiovisuais.	TI	30
CA1.3 - Elaborar unha interpretación persoal a partir da lectura autónoma de obras relevantes da literatura universal atendendo a aspectos temáticos, estruturais e estilísticos, de xénero e subxénero, valores éticos e estéticos das obras, establecendo vínculos argumentados con outras obras e outras experiencias artísticas e culturais.	Elaborar unha interpretación persoal a partir da lectura autónoma de obras relevantes da literatura universal.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.4 - Acceder a diversas manifestacións da cultura literaria no marco dun itinerario lector persoal que enriqueza, de forma consciente e sistemática, a propia identidade lectora e que facilite compartir as propias experiencias de lectura utilizando unha metalinguaxe específica.	Acceder a diversas manifestacións da cultura literaria no marco dun itinerario lector persoal que enriqueza a propia identidade lectora.		
CA1.5 - Comparar textos ou fragmentos literarios entre si e con outras manifestacións artísticas argumentando oralmente ou por escrito os elementos de semellanza e contraste, tanto no relativo a aspectos temáticos e de contido coma formais e expresivos, atendendo tamén aos seus valores éticos e estéticos.	Comparar textos e fragmentos literarios entre si e con outras manifestacións artísticas argumentando oralmente ou por escrito os elementos de semellanza e contraste.		
CA1.6 - Desenvolver proxectos de investigación que se concreten nunha exposición oral, nun texto argumentativo ou nunha presentación multimodal que mostren unha resposta persoal ao redor dunha cuestión que estableza vínculos argumentados entre os clásicos da literatura universal obxecto de lectura guiada e outros textos e manifestacións artísticas, en función de temas, tópicos, estruturas, linguaxe, recursos expresivos e valores éticos e estéticos.	concreten nunha exposición oral, nun texto argumentativo ou nunha presentación multimodal que mostren unha resposta persoal ao redor dunha cuestión que estableza vínculos argumentados entre os clásicos da literatura universal e outros textos e manifestacións artísticas.		
CA2.2 - Crear textos persoais ou colectivos con intención literaria e conciencia de estilo, en distintos soportes e con axuda doutras linguaxes artísticas e audiovisuais, a partir da lectura de obras ou fragmentos significativos nos que se empreguen as convencións formais dos diversos xéneros e estilos literarios.	Crear textos con intención literaria en distintos soportes e coa axuda de outras linguaxes artísticas e audiovisuais.		
CA2.3 - Elaborar unha interpretación persoal a partir da lectura autónoma de obras relevantes da literatura universal atendendo a aspectos temáticos, estruturais e estilísticos, de xénero e subxénero, valores éticos e estéticos das obras, establecendo vínculos argumentados con outras obras e outras experiencias artísticas e culturais.	Elaborar unha interpretación persoal a partir da lectura autónoma de obras relevantes da literatura universal.		
CA2.4 - Acceder a diversas manifestacións da cultura literaria no marco dun itinerario lector persoal que enriqueza, de forma consciente e sistemática, a propia identidade lectora e que facilite compartir as propias experiencias de lectura utilizando unha metalinguaxe específica.	Acceder a diversas manifestacións da cultura literaria no marco dun itinerario lector persoal que enriqueza a propia identidade lectora.		
CA2.5 - Comparar textos ou fragmentos literarios entre si e con outras manifestacións artísticas argumentando oralmente ou por escrito os elementos de semellanza e contraste, tanto no relativo a aspectos temáticos e de contido coma formais e expresivos, atendendo tamén aos seus valores éticos e estéticos.	Comparar textos e fragmentos literarios entre si e con outras manifestacións artísticas argumentando oralmente ou por escrito os elementos de semellanza e contraste.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.6 - Desenvolver proxectos de investigación que se concreten nunha exposición oral, nun texto argumentativo ou nunha presentación multimodal que mostren unha resposta persoal, ao redor dunha cuestión que estableza vínculos argumentados entre os clásicos da literatura universal obxecto de lectura guiada e outros textos e manifestacións artísticas, en función de temas, tópicos, estruturas, linguaxe, recursos expresivos e valores éticos e estéticos.	Desenvolver proxectos de investigación que se concreten nunha exposición oral, nun texto argumentativo ou nunha presentación multimodal que mostren unha resposta persoal ao redor dunha cuestión que estableza vínculos argumentados entre os clásicos da literatura universal .		
CA3.2 - Crear textos persoais ou colectivos con intención literaria e conciencia de estilo, en distintos soportes e coa axuda doutras linguaxes artísticas e audiovisuais, a partir da lectura de obras ou fragmentos significativos nos que se empreguen as convencións formais dos diversos xéneros e estilos literarios.	Crear textos con intención literaria en distintos soportes e coa axuda de outras linguaxes artísticas e audiovisuais.		
CA3.3 - Elaborar unha interpretación persoal a partir da lectura autónoma de obras relevantes da literatura universal, atendendo a aspectos temáticos, estruturais e estilísticos, de xénero e subxénero, valores éticos e estéticos das obras e establecendo vínculos argumentados con outras obras e outras experiencias artísticas e culturais.	Elaborar unha interpretación persoal a partir da lectura autónoma de obras relevantes da literatura universal.		
CA3.4 - Acceder a diversas manifestacións da cultura literaria no marco dun itinerario lector persoal que enriqueza, de forma consciente e sistemática, a propia identidade lectora e que facilite compartir as propias experiencias de lectura utilizando unha metalinguaxe específica.	Acceder a diversas manifestacións da cultura literaria no marco dun itinerario lector persoal que enriqueza a propia identidade lectora.		
CA3.5 - Comparar textos ou fragmentos literarios entre si e con outras manifestacións artísticas argumentando oralmente ou por escrito os elementos de semellanza e contraste, tanto no relativo a aspectos temáticos e de contido coma formais e expresivos, atendendo tamén aos seus valores éticos e estéticos.	Comparar textos e fragmentos literarios entre si e con outras manifestacións artísticas argumentando oralmente ou por escrito os elementos de semellanza e contraste.		
CA3.6 - Desenvolver proxectos de investigación que se concreten nunha exposición oral, nun texto argumentativo ou nunha presentación multimodal que mostren unha resposta persoal ao redor dunha cuestión que estableza vínculos argumentados entre os clásicos da literatura universal obxecto de lectura guiada e outros textos e manifestacións artísticas, en función de temas, tópicos, estruturas, linguaxe, recursos expresivos e valores éticos e estéticos.	Desenvolver proxectos de investigación que se concreten nunha exposición oral, nun texto argumentativo ou nunha presentación multimodal que mostren unha resposta persoal ao redor dunha cuestión que estableza vínculos argumentados entre os clásicos da literatura universal.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Dicitos. Identidade e literatura. - Poesía lírica.

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Imaxinar o mundo, observar o mundo, actuar no mundo. - Mundos imaxinados: mitos e narrativa. Mitoloxías. Heroes e heroínas. Viaxes imaxinarias. Espazos e criaturas fantásticas. Utopías, distopías, ciencia ficción. - O ser humano, os animais e a natureza: admiración, sobrecollemento, denuncia. Poesía, narrativa e ensaio. - Construción compartida da interpretación das obras a través de discusións ou conversacións literarias. - Análise dos elementos constitutivos do xénero literario e a súa relación co sentido da obra. Efectos na recepción dos seus recursos expresivos. - Utilización da información socio-histórica, cultural e artística necesaria para interpretar as obras e comprender o seu lugar e importancia na tradición literaria. - Expresión argumentada da interpretación dos textos integrando os diferentes aspectos analizados e atendendo aos seus valores culturais, éticos e estéticos. - Creación de textos de intención literaria a partir das obras lidas. - Participación en conversacións literarias e en intercambios de recomendacións lectoras en contextos presenciais e dixitais. - Expresión da experiencia lectora utilizando unha metalinguaxe específica e atendendo a aspectos temáticos, estruturais, estilísticos, xenéricos e aos valores éticos e estéticos das obras. - Mobilización da experiencia persoal, lectora e cultural para establecer vínculos entre a obra lida e aspectos da actualidade ou con outras manifestacións artísticas.

UD	Título da UD	Duración
8	A narrativa de cambio de século: Idade de Ouro Norteamericana e o século XX.	15

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria, utilizando unha metalinguaxe específica e incorporando xuízos de valor vinculados á apreciación estética das obras.	Explicar as obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria.	PE	70
CA1.9 - Comentar textos de maneira crítica, de forma oral ou por escrito, e participar en conversacións literarias acerca de lecturas nas que se incorpore a perspectiva de xénero e nas que se poña en cuestión a mirada etnocéntrica propia do canon occidental, así como calquera outro discurso predominante na nosa sociedade que supoña opresión sobre calquera minoría.	Comentar textos de forma oral ou por escrito e participar en conversacións literarias acerca das lecturas nas que se incorpore a perspectiva de xénero e nas que se poña en cuestión a mirada etnocéntrica propia do canon occidental.		
CA2.1 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria, utilizando unha metalinguaxe específica e incorporando xuízos de valor vinculados á apreciación estética das obras.	Explicar as obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.9 - Comentar textos de maneira crítica, de forma oral ou por escrito, e participar en conversacións literarias acerca de lecturas nas que se incorpore a perspectiva de xénero e nas que se poña en cuestión a mirada etnocéntrica propia do canon occidental, así como calquera outro discurso predominante na nosa sociedade que supoña opresión sobre calquera minoría.	Comentar textos de forma oral ou por escrito e participar en conversacións literarias acerca das lecturas nas que se incorpore a perspectiva de xénero e nas que se poña en cuestión a mirada etnocéntrica propia do canon occidental.		
CA3.1 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria, utilizando unha metalinguaxe específica e incorporando xuízos de valor vinculados á apreciación estética das obras.	Explicar as obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria.		
CA3.8 - Comentar textos de maneira crítica, de forma oral ou por escrito, e participar en conversacións literarias acerca de lecturas nas que se incorpore a perspectiva de xénero e nas que se poña en cuestión a mirada etnocéntrica propia do canon occidental, así como calquera outro discurso predominante na nosa sociedade que supoña opresión sobre calquera minoría.	Comentar textos de forma oral ou por escrito e participar en conversacións literarias acerca das lecturas nas que se incorpore a perspectiva de xénero e nas que se poña en cuestión a mirada etnocéntrica propia do canon occidental.		
CA1.2 - Crear textos persoais ou colectivos con intención literaria e conciencia de estilo, en distintos soportes e coa axuda doutras linguaxes artísticas e audiovisuais, a partir da lectura de obras ou fragmentos significativos nos que se empreguen as convencións formais dos diversos xéneros e estilos literarios.	Crear textos con intención literaria en distintos soportes e coa axuda de outras linguaxes artísticas e audiovisuais.		
CA1.3 - Elaborar unha interpretación persoal a partir da lectura autónoma de obras relevantes da literatura universal atendendo a aspectos temáticos, estruturais e estilísticos, de xénero e subxénero, valores éticos e estéticos das obras, establecendo vínculos argumentados con outras obras e outras experiencias artísticas e culturais.	Elaborar unha interpretación persoal a partir da lectura autónoma de obras relevantes da literatura universal.		
CA1.5 - Comparar textos ou fragmentos literarios entre si e con outras manifestacións artísticas argumentando oralmente ou por escrito os elementos de semellanza e contraste, tanto no relativo a aspectos temáticos e de contido coma formais e expresivos, atendendo tamén aos seus valores éticos e estéticos.	Comparar textos e fragmentos literarios entre si e con outras manifestacións artísticas argumentando oralmente ou por escrito os elementos de semellanza e contraste.	TI	30
CA1.7 - Elaborar de maneira individual ou colectiva unha exposición multimodal que sitúe os textos lidos no seu horizonte histórico-cultural e que ofrezca unha panorámica de conxunto sobre movementos artísticos e obras relevantes da literatura universal.	Elaborar de maneira individual ou colectiva unha exposición multimodal que sitúe os textos lidos no seu horizonte histórico-cultural.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.2 - Crear textos persoais ou colectivos con intención literaria e conciencia de estilo, en distintos soportes e con axuda doutras linguaxes artísticas e audiovisuais, a partir da lectura de obras ou fragmentos significativos nos que se empreguen as convencións formais dos diversos xéneros e estilos literarios.	Crear textos con intención literaria en distintos soportes e coa axuda de outras linguaxes artísticas e audiovisuais.		
CA2.3 - Elaborar unha interpretación persoal a partir da lectura autónoma de obras relevantes da literatura universal atendendo a aspectos temáticos, estruturais e estilísticos, de xénero e subxénero, valores éticos e estéticos das obras, establecendo vínculos argumentados con outras obras e outras experiencias artísticas e culturais.	Elaborar unha interpretación persoal a partir da lectura autónoma de obras relevantes da literatura universal.		
CA2.5 - Comparar textos ou fragmentos literarios entre si e con outras manifestacións artísticas argumentando oralmente ou por escrito os elementos de semellanza e contraste, tanto no relativo a aspectos temáticos e de contido coma formais e expresivos, atendendo tamén aos seus valores éticos e estéticos.	Comparar textos e fragmentos literarios entre si e con outras manifestacións artísticas argumentando oralmente ou por escrito os elementos de semellanza e contraste.		
CA2.7 - Elaborar de maneira individual ou colectiva unha exposición multimodal que sitúe os textos lidos no seu horizonte histórico-cultural e que ofrezca unha panorámica de conxunto sobre movementos artísticos e obras relevantes da literatura universal.	Elaborar de maneira individual ou colectiva unha exposición multimodal que sitúe os textos lidos no seu horizonte histórico-cultural.		
CA3.2 - Crear textos persoais ou colectivos con intención literaria e conciencia de estilo, en distintos soportes e coa axuda doutras linguaxes artísticas e audiovisuais, a partir da lectura de obras ou fragmentos significativos nos que se empreguen as convencións formais dos diversos xéneros e estilos literarios.	Crear textos con intención literaria en distintos soportes e coa axuda de outras linguaxes artísticas e audiovisuais.		
CA3.3 - Elaborar unha interpretación persoal a partir da lectura autónoma de obras relevantes da literatura universal, atendendo a aspectos temáticos, estruturais e estilísticos, de xénero e subxénero, valores éticos e estéticos das obras e establecendo vínculos argumentados con outras obras e outras experiencias artísticas e culturais.	Elaborar unha interpretación persoal a partir da lectura autónoma de obras relevantes da literatura universal.		
CA3.5 - Comparar textos ou fragmentos literarios entre si e con outras manifestacións artísticas argumentando oralmente ou por escrito os elementos de semellanza e contraste, tanto no relativo a aspectos temáticos e de contido coma formais e expresivos, atendendo tamén aos seus valores éticos e estéticos.	Comparar textos e fragmentos literarios entre si e con outras manifestacións artísticas argumentando oralmente ou por escrito os elementos de semellanza e contraste.		
CA3.7 - Elaborar de maneira individual ou colectiva unha exposición multimodal que sitúe os textos lidos no seu horizonte histórico-cultural e que ofrezca unha panorámica de conxunto sobre movementos artísticos e obras relevantes da literatura universal.	Elaborar de maneira individual ou colectiva unha exposición multimodal que sitúe os textos lidos no seu horizonte histórico-cultural.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos

- Dicar o eu. Identidade e literatura.
- Realidade ficticia ou realidade representada: autobiografía, autoficción etc.
- Narrativa existencial: personaxes en crise.
- Imaxinar o mundo, observar o mundo, actuar no mundo.
- Mundos imaxinados: mitos e narrativa. Mitoloxías. Heroes e heroínas. Viaxes imaxinarias. Espazos e criaturas fantásticas. Utopías, distopías, ciencia ficción.
- ¿ Mundos observados: conto e novela. Bildungsroman ou novela de formación. Espazos privados, espazos públicos: afectos íntimos e lazos sociais. Desigualdades, discriminación, violencias. Guerra e revolución. Migracións e identidades culturais. Colonialismo e emancipación. Diálogos co poder.
- Mundos de evasión. A literatura de aventuras e a novela policial. Literatura de terror.
- Construción compartida da interpretación das obras a través de discusións ou conversacións literarias.
- Análise dos elementos constitutivos do xénero literario e a súa relación co sentido da obra. Efectos na recepción dos seus recursos expresivos.
- Utilización da información socio-histórica, cultural e artística necesaria para interpretar as obras e comprender o seu lugar e importancia na tradición literaria.
- Indagación arredor do funcionamento da literatura como artefacto ideolóxico determinante na construción dos imaxinarios sociais e culturais, facendo fincapé na perspectiva de xénero.
- Expresión argumentada da interpretación dos textos integrando os diferentes aspectos analizados e atendendo aos seus valores culturais, éticos e estéticos.
- Creación de textos de intención literaria a partir das obras lidas.
- Participación en conversacións literarias e en intercambios de recomendacións lectoras en contextos presenciais e dixitais.
- Expresión argumentada dos gustos lectores persoais. Diversificación do corpus lido.
- Expresión da experiencia lectora utilizando unha metalinguaxe específica e atendendo a aspectos temáticos, estruturais, estilísticos, xenéricos e aos valores éticos e estéticos das obras.
- Mobilización da experiencia persoal, lectora e cultural para establecer vínculos entre a obra lida e aspectos da actualidade ou con outras manifestacións artísticas.

UD	Título da UD	Duración
9	O teatro no século XX.	9

Cráterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria, utilizando unha metalinguaxe específica e incorporando xuízos de valor vinculados á apreciación estética das obras.	Explicar as obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria.	PE	70

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.9 - Comentar textos de maneira crítica, de forma oral ou por escrito, e participar en conversacións literarias acerca de lecturas nas que se incorpore a perspectiva de xénero e nas que se poña en cuestión a mirada etnocéntrica propia do canon occidental, así como calquera outro discurso predominante na nosa sociedade que supoña opresión sobre calquera minoría.	Comentar textos de forma oral ou por escrito e participar en conversacións literarias acerca das lecturas nas que se incorpore a perspectiva de xénero e nas que se poña en cuestión a mirada etnocéntrica propia do canon occidental.		
CA2.1 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria, utilizando unha metalinguaxe específica e incorporando xuízos de valor vinculados á apreciación estética das obras.	Explicar as obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria.		
CA2.9 - Comentar textos de maneira crítica, de forma oral ou por escrito, e participar en conversacións literarias acerca de lecturas nas que se incorpore a perspectiva de xénero e nas que se poña en cuestión a mirada etnocéntrica propia do canon occidental, así como calquera outro discurso predominante na nosa sociedade que supoña opresión sobre calquera minoría.	Comentar textos de forma oral ou por escrito e participar en conversacións literarias acerca das lecturas nas que se incorpore a perspectiva de xénero e nas que se poña en cuestión a mirada etnocéntrica propia do canon occidental.		
CA3.1 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria, utilizando unha metalinguaxe específica e incorporando xuízos de valor vinculados á apreciación estética das obras.	Explicar as obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico e coa tradición literaria.		
CA3.8 - Comentar textos de maneira crítica, de forma oral ou por escrito, e participar en conversacións literarias acerca de lecturas nas que se incorpore a perspectiva de xénero e nas que se poña en cuestión a mirada etnocéntrica propia do canon occidental, así como calquera outro discurso predominante na nosa sociedade que supoña opresión sobre calquera minoría.	Comentar textos de forma oral ou por escrito e participar en conversacións literarias acerca das lecturas nas que se incorpore a perspectiva de xénero e nas que se poña en cuestión a mirada etnocéntrica propia do canon occidental.		
CA1.3 - Elaborar unha interpretación persoal a partir da lectura autónoma de obras relevantes da literatura universal atendendo a aspectos temáticos, estruturais e estilísticos, de xénero e subxénero, valores éticos e estéticos das obras, establecendo vínculos argumentados con outras obras e outras experiencias artísticas e culturais.	Elaborar unha interpretación persoal a partir da lectura autónoma de obras relevantes da literatura universal.		
CA1.4 - Acceder a diversas manifestacións da cultura literaria no marco dun itinerario lector persoal que enriqueza, de forma consciente e sistemática, a propia identidade lectora e que facilite compartir as propias experiencias de lectura utilizando unha metalinguaxe específica.	Acceder a diversas manifestacións da cultura literaria no marco dun itinerario lector persoal que enriqueza a propia identidade lectora.	TI	30

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.5 - Comparar textos ou fragmentos literarios entre si e con outras manifestacións artísticas argumentando oralmente ou por escrito os elementos de semellanza e contraste, tanto no relativo a aspectos temáticos e de contido coma formais e expresivos, atendendo tamén aos seus valores éticos e estéticos.	Comparar textos e fragmentos literarios entre si e con outras manifestacións artísticas argumentando oralmente ou por escrito os elementos de semellanza e contraste.		
CA2.3 - Elaborar unha interpretación persoal a partir da lectura autónoma de obras relevantes da literatura universal atendendo a aspectos temáticos, estruturais e estilísticos, de xénero e subxénero, valores éticos e estéticos das obras, establecendo vínculos argumentados con outras obras e outras experiencias artísticas e culturais.	Elaborar unha interpretación persoal a partir da lectura autónoma de obras relevantes da literatura universal.		
CA2.4 - Acceder a diversas manifestacións da cultura literaria no marco dun itinerario lector persoal que enriqueza, de forma consciente e sistemática, a propia identidade lectora e que facilite compartir as propias experiencias de lectura utilizando unha metalinguaxe específica.	Acceder a diversas manifestacións da cultura literaria no marco dun itinerario lector persoal que enriqueza a propia identidade lectora.		
CA2.5 - Comparar textos ou fragmentos literarios entre si e con outras manifestacións artísticas argumentando oralmente ou por escrito os elementos de semellanza e contraste, tanto no relativo a aspectos temáticos e de contido coma formais e expresivos, atendendo tamén aos seus valores éticos e estéticos.	Comparar textos e fragmentos literarios entre si e con outras manifestacións artísticas argumentando oralmente ou por escrito os elementos de semellanza e contraste.		
CA3.3 - Elaborar unha interpretación persoal a partir da lectura autónoma de obras relevantes da literatura universal, atendendo a aspectos temáticos, estruturais e estilísticos, de xénero e subxénero, valores éticos e estéticos das obras e establecendo vínculos argumentados con outras obras e outras experiencias artísticas e culturais.	Elaborar unha interpretación persoal a partir da lectura autónoma de obras relevantes da literatura universal.		
CA3.4 - Acceder a diversas manifestacións da cultura literaria no marco dun itinerario lector persoal que enriqueza, de forma consciente e sistemática, a propia identidade lectora e que facilite compartir as propias experiencias de lectura utilizando unha metalinguaxe específica.	Acceder a diversas manifestacións da cultura literaria no marco dun itinerario lector persoal que enriqueza a propia identidade lectora.		
CA3.5 - Comparar textos ou fragmentos literarios entre si e con outras manifestacións artísticas argumentando oralmente ou por escrito os elementos de semellanza e contraste, tanto no relativo a aspectos temáticos e de contido coma formais e expresivos, atendendo tamén aos seus valores éticos e estéticos.	Comparar textos e fragmentos literarios entre si e con outras manifestacións artísticas argumentando oralmente ou por escrito os elementos de semellanza e contraste.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
- Dicit o eu. Identidade e literatura.

Contidos

- Realidade ficticia ou realidade representada: autobiografías, autoficción etc.
- Narrativa existencial: personaxes en crise.
- Dialogar cos outros.
- Humor crítico, humor compracente: a comedia.
- Imaxinar o mundo, observar o mundo, actuar no mundo.
- Mundos imaxinados: mitos e narrativa. Mitoloxías. Heroes e heroínas. Viaxes imaxinarias. Espazos e criaturas fantásticas. Utopías, distopías, ciencia ficción.
- ¿ Mundos observados: conto e novela. Bildungsroman ou novela de formación. Espazos privados, espazos públicos: afectos íntimos e lazos sociais. Desigualdades, discriminación, violencias. Guerra e revolución. Migracións e identidades culturais. Colonialismo e emancipación. Diálogos co poder.
- Mundos en imaxes. O cómic. O cinema.
- Construción compartida da interpretación das obras a través de discusións ou conversacións literarias.
- Análise dos elementos constitutivos do xénero literario e a súa relación co sentido da obra. Efectos na recepción dos seus recursos expresivos.
- Indagación arredor do funcionamento da literatura como artefacto ideolóxico determinante na construción dos imaxinarios sociais e culturais, facendo fincapé na perspectiva de xénero.
- Expresión argumentada da interpretación dos textos integrando os diferentes aspectos analizados e atendendo aos seus valores culturais, éticos e estéticos.
- Participación en conversacións literarias e en intercambios de recomendacións lectoras en contextos presenciais e dixitais.
- Expresión argumentada dos gustos lectores persoais. Diversificación do corpus lido.
- Expresión da experiencia lectora utilizando unha metalinguaxe específica e atendendo a aspectos temáticos, estruturais, estilísticos, xenéricos e aos valores éticos e estéticos das obras.
- Mobilización da experiencia persoal, lectora e cultural para establecer vínculos entre a obra lida e aspectos da actualidade ou con outras manifestacións artísticas.
- Recomendación das lecturas en soportes variados atendendo a aspectos temáticos, formais e intertextuais.

4.1. Concrecións metodolóxicas

Pese a que non existe una metodoloxía ideal nen única, senon que varía en función dos diferentes factores do día a día na aula, concebimos a educación como un proceso constructivo no que a actitude que manteñen alumnado e profesorado permite unha aprendizaxe significativa. As alumnas e os alumnos convírtense no motor do seu propio proceso de aprendizaxe ao modificar por sí mesmos os seus esquemas de coñecemento. Ao seu carón, a profesora exerce o papel de guía, ao poñer en contacto os coñecementos e as experiencias previas con novos contidos. Isto permite garantir a funcionalidade da aprendizaxe, asegurando que o estudiantado poida empregar o aprendido en circunstancias reais, ben levándoo á práctica, ben usándoo como instrumento para lograr novas aprendizaxes. Este enfoque concrétese nos seguintes aspectos:

- Sigue unha metodoloxía activa e participativa. Debemos esinar ao noso alumnado a aprender por eles mesmos, a construír o seu propio coñecemento.
- Ten presentes as diferentes posibilidades de aprendizaxe de cada alumna/o, os seus ritmos, estilos. Proporciona vías diversas de aprendizaxe e inclúe actividades de reforzo e ampliación.
- Integra as novas tecnoloxías da información e da comunicación (TIC), que constituirán un soporte fundamental para o desenvolvemento das sesións (vídeos, presentacións...).
- Contén actividades de aprendizaxe integradas que, ademais, xiran en torno a un enfoque multidisciplinar e impulsan o desenvolvemento das competencias clave.
- Busca fomentar o pracer pola lectura. Nesta materia, ao ser optativa, moitas veces presupoñemos que o alumnado xa ten adquirido certo hábito lector e desfruta no proceso; se embargo, as veces constatamos que non é así. Por tanto, as lecturas seleccionadas como obrigatorias en cada trimestre buscan ser atractivas para os discentes, así como a selección de textos que se fixo para cada unidade. Contempláse a posibilidade de ofertar máis títulos ao alumnado como lectura voluntaria, deixando ao seu criterio a elección, aunque baixo a supervisión da docente.

Non se emprega libro de texto, os materiais e recursos empregados estarán dispoñibles para o alumnado na aula virtual. Espazo que, asemade, lles serve para a realización de tarefas, entrega de traballos, etc.

Por último, imperarán na aula estratexias didácticas que requiran un maior grao de actividade por parte dos discentes, e darase prioridade á realización de actividades que impliquen poñer en funcionamento o proceso intelectual, a aplicación do aprendido, a resolución de problemas, a selección de información de fontes diversas... (aprendizaxe baseado en pensamento), tanto individuais como grupais para fomentar o traballo cooperativo e colaborativo. Adoptaránse métodos que contribúan ao desenvolvemento dunha sensibilidade cultural que lles permita entender o mundo por medio dunha interpretación rica en matices, apreciando as diferentes manifestacións e enfoques que nela se atopan.

4.2. Materiais e recursos didácticos

Denominación
-Materiais preparados polo docente.
-Emprego de recursos dixitais (enlace a dicionarios)
-Emprego do soporte dixital (Edixgal)
-Libro de lectura obrigatoria en papel

A docente articulará as medidas que considere necesarias para o pleno desenvolvemento da práctica na aula: publicacións para ilustrar temas e cuestións específicas, antoloxías de textos, publicacións especializadas, prensa, revistas e recursos informáticos.

Os recursos dixitais resultan unha ferramenta valiosa na búsqueda de información e documentación:

- 1- Empregarase como plataforma para partillar os contidos a Aula Virtual.
- 2- Enlaces web a contidos de reforzo, ampliación, a ferramentas TIC que complementan os contidos e acilitan a realización de actividades e tarefas.

Neste sentido, recomendamos o emprego dos seguintes sitios:

<http://www.cervantesvirtual.com> www.bibliotecavirtual.com www.elcastellano.com <http://dle.rae.es/>

<http://recursos.cnice.mec.es/lengua/alumnos/bac1/b2/t/index.html>

- 3- Vídeos para o traballo da comprensión i expresión oral, e o achegamento e a motivación cara determinados contidos.

- 4- Reproducción de material audiovisual (cancións, vídeos, etc. de diferentes plataformas) para o desenvolvemento da comprensión i expresión oral.

- 5- A biblioteca do centro brinda boas posibilidades de uso, dado que conta co apoio do profesorado, e os seus fondos servirán en moitos casos como material de consulta e como estratexia para o fomento da lectura.

Ademais, durante o desenvolvemento do curso, o alumnado terá como lecturas obrigatorias as seguintes:

Nota: o alumnado poderá ler ata un máximo de dous libros de lecturas complementarias por trimestre que axudarán a redondeala nota de cada avaliación. Estas lecturas serán supervisadas pola docente do nivel.

Antígona, Sofocles (Penguin clásicos, versión Kindle o tapa blanda).

Decameron, Bocaccio.

Hamlet, W. Shakespeare.

El jugador, F. Dostoievski.

El extranjero, A. Camus

Casa de Muñecas, H. Ibsen

En cada trimestre, a metade da clase lerá a obra narrativa e a outra metade a teatral (farase mediante sorteo e procurarase que non lean sempre teatro ou sempre narrativa). Deiaráse unha das 4 horas semanais para lectura na aula. Avaliarase a lectura mediante traballo e exposición oral. Deste xeito todos adquirirán coñecementos sobre as dúas obras, aínda que só lean unha.

Poesía e relato curto serán traballados na aula en base á selección da docente.

5.1. Procedemento para a avaliación inicial

Presentarase ao alumnado unha selección de textos con preguntas guiadas para avaliar a súa comprensión lectora e, ao mesmo tempo, os coñecementos que xa posúen da época á que os textos pertencen.

Proporase tamén unha actividade que implique creación de texto por parte do alumnado co obxectivo de avaliar a súa capacidade de expresión escrita.

5.2. Criterios de cualificación e recuperación

Pesos dos instrumentos de avaliación por UD:

Unidade didáctica	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6	UD 7	UD 8	UD 9	Total
Peso UD/ Tipo Ins.	10	10	10	10	10	10	10	15	15	100
Proba escrita	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70
Táboa de indicadores	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30

Criterios de cualificación:

Acórdase por consenso que as notas entre avaliacións se expresarán por truncamento; a media final realizarase a partir das notas con decimais obtidas en cada avaliación e esta aproximarase por redondeo á unidade (se a décima é igual ou maior de cinco, pasaremos á unidade superior; de non ser así, á inferior). Esta aproximación final realizarase sempre como único criterio para todo o alumnado dese nivel.

- a) 70%: faranse, alomenos, probas escritas que recollerán a meirande parte dos criterios de avaliación.
- b) 20%: Traballos relacionados cos libros de lectura obrigatoria, segundo táboas de indicadores (rúbricas, escalas de valoración, etc).
- c) 10%: Traballo diario na aula e Competencia Lingüística.

Todas as probas escritas, que non sexan tipo test, valoraranse sobre 10 puntos. A corrección formal e destreza no uso da lingua descontará ata un máximo de 2 puntos.

A modo de exemplo, introducimos os seguintes elementos para todos os exames, incluídos nunha táboa:

ERROS ORTOGRÁFICOS NON REPETIDOS E ERROS NO USO DO LÉXICO POR EMPREGO INADECUADO, INTERFERENCIAS LINGÜÍSTICAS, etc (-0,1/error)

ERROS ORTOGRÁFICOS NON REPETIDOS NO USO DO ACENTO GRÁFICO (-0,05/error).

Criterios de recuperación:

O alumnado que non precise un programa específico de atención e non supere a materia cos mínimos esixibles, faráselle unha proposta de actividades de reforzo que incidan na aprendizaxe de aqueles contidos que non teña adquiridos. A final de curso, aquel alumnado que non obtivera os mínimos esixibles no conxunto de coñecementos pautados para unha avaliación tenr á posibilidade de realizar unha proba de valoración sobre a adquisición de ditos mínimos no mes de xuño.

Os criterios serán os seguintes:

- a) Tras facer a media dos tres trimestres, o alumnado que obteña un 4,5 terá automaticamente un 5 na avaliación final. Poderá reforzar e profundizar nos principais criterios e contidos que teñan sido motivo de posible dificultade ao longo do curso académico.
- b) Tras facer a media dos tres trimestres, o alumnado que obteña unha nota igual ou superior a 5 terá el curso aprobado.
- c) Tras facer a media dos tres trimestres, o alumnado que obteña unha nota inferior a 4.5 deberá realizar unha proba escrita coos principais criterios e contidos atendidos ao longo do curso. Para conseguilo, realizará actividades de reforzo e profundización de cara á proba extraordinaria.

5.3. Procedemento de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes

Frecuentemente, o alumnado que ten a materia de Lingua castelá e literatura pendente de cursos anteriores limítase a presentarse ás probas extraordinarias de recuperación desprezando, de forma xeneralizada, a aprendizaxe continua e significativa dos contidos non superados, restando desta maneira importancia á superación dos mínimos sinalados e buscando unicamente alcanzar unha calificación positiva (búscase aprobar e non aprender). Co propósito de subsanar esta deficiencia plantexamos unha nova metodoloxía na atención ao alumnado coa materia suspensa que se articularía en torno ás seguintes propostas: aínda que no noso centro estableceuse que o seguimento do alumnado con materias pendentes corresponde á Xefatura de Departamento, os integrantes deste departamento decidimos por unanimidade que no curso 2023-2024 a evolución do alumnado con materias pendentes corresponda ao profesor que lle imparta a materia.

PROCEDEMENTOS PARA RECUPERAR A MATERIA DE LINGUA CASTELÁ E LITERATURA PENDENTE DE LITERATURA UNIVERSAL.

A principio de curso, cada profesor encargarase de seguir a evolución daqueles alumnos aos que imparta docencia, establecendo un horario de sesións de tutoría adicadas á resolución de dúbidas, explicación de conceptos básicos, orientacións metodolóxicas e revisión do traballo realizado. Ditas sesións levaranse a cabo durante os recreos (para non interferir no normal desenvolvemento das clases) e terán certa periodicidade (dous recreos ao mes desde setembro a decembro). A asistencia a estas reunións terá carácter obrigatorio e será condición indispensable para poder presentarse á primeira convocatoria de exame que fixa a Xefatura de Estudos no mes de xaneiro. O profesor encargado levará o control da asistencia ou non a estas sesións e a implicación do alumnado nas mesmas.

Para facilitar a tarefa de repaso e adquisición dos contidos non superados, se lles propondrá aos alumnos, ao comezo

do curso, un caderno de actividades elaborado polo profesor que contén exercicios de repaso, tanto prácticos como teóricos, que coinciden cos mínimos propostos.

O profesor ofrecerá aos alumnos as pautas de elaboración e un calendario cos prazos para ir completando cada apartado de tarefas que serán revisadas e corrixidas nas sesións de titoría. A realización de dito caderno de actividades terá carácter obrigatorio e farase entre os meses de setembro e xaneiro. Completar as actividades propostas no caderno e asistir regularmente ás sesións de titoría consideraranse condición indispensable para obter 2 puntos (20% da nota) que se sumarán ás probas extraordinarias de avaliación, que terán un valor de 8 puntos (80% da nota). Estas probas basaranse nas actividades realizadas e revisadas.

Todo aquel alumnado que supere a proba no mes de xaneiro, terá a materia recuperada. De non ser o caso, ten unha nova oportunidade no mes de maio.

6. Medidas de atención á diversidade

Debemos tomar consciencia de que a aula é un reflexo da sociedade na que vivimos, caracterizada pola diversidade e a heteroxeneidade; non existen dúas persoas iguais, cada unha posúe unhas habilidades que a fan única. De feito, a Teoría das Intelixencias Múltiples de Gardner propón oito tipos de intelixencia e, ademais, afirma que todos somos donos de cada unha das oito clases, aínda que cada persoa poida destacar máis en unhas que en outras. Ao existiren diferentes intelixencias tamén é necesario aplicar diversas estratexias para chegar á aprendizaxe: variar os tipos de actividades (búsqueda de información en Internet, realización de debates, elaboración de resumos, creación de crónicas, noticias, etc.), ofrecer diferentes tipos de avaliación (probas escritas, exposicións orais, traballos...) e incluír a interacción co alumnado. O ensino será individualizado para que cada alumna e alumno acaden o máximo desenvolvemento das súas capacidades e, polo tanto, será preciso ter en conta as súas características persoais, así como facer efectivo o principio de equidade do sistema educativo, que garante a igualdade de oportunidades axudando a superar calquera discriminación e actuando como compensador das desigualdades, co obxectivo final de proporcionar os medios para evitar o fracaso escolar e o risco de abandono do sistema educativo.

A atención á diversidade enténdese como o conxunto de actuacións educativas dirixidas a dar resposta ás

diferentes capacidades, motivacións e intereses, ritmos e estilos de aprendizaxe e situacións persoais do alumnado. Estas medidas oriéntanse a alcanzar os obxectivos e as competencias establecidas para bacharelato e réxense polos principios de equidade, calidade e igualdade de oportunidades, non discriminación, integración, accesibilidade e cooperación da comunidade educativa. As medidas de atención á diversidade deben atender ao principio de inclusión educativa. Isto supón recoñecer a lexitimidade das diferenzas de todos os individuos, asumíndoas como un valor que enriquece o contexto educativo.

Este principio establece que o alumnado, sexa cal sexa a súa condición persoal, poden aprender que a súa contorna educativa ofrezca condicións necesarias de acceso e outorgue experiencias de aprendizaxe significativas para todos e odas.

Neste sentido, faise preciso establecer medidas, metodoloxías e compoñentes que permitan ao profesorado abordar con garantías a diversidade das súas aulas. O plan de atención concretarase nos seguintes elementos:

- Combinación de metodoloxías e fíos condutores das unidades didácticas, vinculados ao desenvolvemento emocional do alumnado e á súa integración no grupo. Uso de métodos diferenciados que teñan en conta os diferentes ritmos de aprendizaxe do alumnado e favorezan a capacidade de aprender por si mesmos.

- Diversidade de agrupamentos e tarefas propostos, articulación de itinerarios diferenciados e combinación de linguaxes e soportes orientados a satisfacer as esixencias de aprendizaxe de cada alumno ou alumna e a permitir o seu desenvolvemento individual.

- Deseño de programas específicos de reforzo e de ampliación destinados a mellorar as posibilidades de acadar os obxectivos da etapa.

- Realización de proxectos significativos para o alumnado. O

deseño de tarefas e proxectos de traballo debe basearse en contextos auténticos e recoñecibles. Alén diso, o traballo colaborativo en proxectos debe potenciar que cada adolescente teña os seus tempos e os seus espazos de protagonismo e o recoñecemento da súa valía persoal e da súa capacidade de contribuír a desenvolver a actividade, reforzando así a autoestima, a autonomía, a reflexión e a responsabilidade.

-O traballo cooperativo, coa proposta de tarefas nas que o alumnado debe regular a súa conduta, a súa expresión e a súa capacidade para relacionarse cos demais. A través do diálogo e da interacción entre o alumnado, contribuírase a desenvolver a capacidade de participar activamente nun equipo, a reflexión sobre as propias ideas, o respecto crítico a outros puntos de vista, o recoñecemento dos propios valores e limitacións, a adaptación ás necesidades colectivas, a asunción de responsabilidades e o respecto ás normas acordadas.

-A resolución de problemas e conflitos en colaboración e a toma de decisións baseadas en xuízos morais, co fin de contribuír á adquisición das competencias necesarias para seguir os procesos de pensamento, utilizar o razoamento e analizar criticamente os problemas sociais e históricos.

-A gradación da aprendizaxe. O desenvolvemento das capacidades e dos contidos deberá facerse dun xeito gradual e progresivo, de maneira que se vaian adquirindo habilidades máis complexas que propicien a aprendizaxe individual e autónoma.

7.1. Concreción dos elementos transversais

	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6	UD 7	UD 8
ET.1 - Fomento do espírito crítico	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.2 - Competencia dixital		X		X		X		X

	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6	UD 7	UD 8
ET.3 - A educación emocional e en valores	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.4 - A creatividade e a formación estética	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.5 - A igualdade de xénero.	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.6 - O compromiso co desenvolvemento sostible.	X		X			X		
ET.7 - A convivencia igualitaria, inclusiva, pacífica e democrática.	X	X	X	X	X	X	X	X

	UD 9
ET.1 - Fomento do espírito crítico	X
ET.2 - Competencia dixital	
ET.3 - A educación emocional e en valores	X
ET.4 - A creatividade e a formación estética	X
ET.5 - A igualdade de xénero.	X
ET.6 - O compromiso co desenvolvemento sostible.	X
ET.7 - A convivencia igualitaria, inclusiva, pacífica e democrática.	X

Observacións:

No artigo 19 do Anteproxecto do Decreto polo que se establece a ordenación e o currículo do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia establécese que, sen prexuízo do seu tratamento específico nalgunhas das materias da etapa, a comprensión de lectura, a expresión oral e escrita, a comunicación audiovisual, a competencia dixital, o emprendemento social e empresarial, o fomento do espírito crítico e científico, a educación emocional e en valores, a igualdade de xénero e a creatividade traballaránse en todas as materias.

A acción educativa debe fomentar de maneira transversal valores como a igualdade entre homes e mulleres, a non discriminación por calquera condición ou circunstancia persoal ou social, a resolución pacífica de conflitos, a educación para a saúde, a formación estética, a educación para a sustentabilidade e o consumo responsable, o respecto mutuo e a cooperación entre iguais.

As situacións de aprendizaxe desta materia deben adestrar o alumnado no uso de valores que lle permitan facer un uso eficaz e ético das palabras; ser respectuosos coas diferenzas; ser competentes para exercer unha cidadanía dixital activa; ser capaces de aprender por si mesmos e colaborar e traballar en equipo; ser creativos e emprendedores. Tamén deben estar comprometidos co desenvolvemento sostible e a salvagarda do patrimonio artístico e cultural, a defensa dos dereitos humanos e a convivencia igualitaria, inclusiva, pacífica e democrática.

Evitaremos os comportamentos e os contidos sexistas e os estereotipos que supoñan discriminación por razón da orientación sexual ou da identidade de xénero.

A materia debe contribuír tamén a incorporar elementos relacionados co desenvolvemento sostible e a protección do medio ambiente e coas situacións de risco derivadas do uso das TIC.

7.2. Actividades complementarias

Actividade	Descrición	1º trim.	2º trim.	3º trim.
Saídas ao teatro	A través de lecturas obrigatorias, poderíase programar unha saída ao teatro para vela posta en escena.		X	

Observacións:

O Departamento acorda deixar aberta a posibilidade de realización de actividades extraescolares e complementarias xa que dependemos da dispoñibilidade das mesmas. En todo caso, e sempre que sexa posible, buscaremos acudir a algunha representación teatral ou ao visionado de algún filme. Tamén se contempla a realización de algunha excursión cultural, como en anos anteriores.

8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro

Indicadores de logro
Adecuación da programación didáctica e da súa propia planificación ao longo do curso académico
A planificación e distribución do tempo asignado a cada tarefa é axeitado. Empregáronse recursos e materiais didácticos variados.
Metodoloxía empregada
Ao comezo da cada unidade, expóranse os contidos e obxectivos que se pretenden explicar en cada unidade. Comezaraase cunha actividade de inicio, que vincule o que sabe o alumnado co novo que vai estudar. Realízanse a continuación actividades de desenvolvemento, a partir do traballo con diferentes textos, que permitirán asentir novos criterios e contidos.
Organización xeral da aula e o aproveitamento dos recursos
Empregaróense os materiais e recursos didácticos programados. Xurdiron efecto as medidas postas en práctica para a estimulación do hábito lector.
Medidas de atención á diversidade
Desenvolveróense as medidas de atención á diversidade necesarias para aquel alumnado que así o requiriu. Leváronse a cabo as medidas de reforzo necesarias en cada ocasión.
Outros
A final de curso realizouse unha enquisa que permitiu que o alumnado avaliasse a praxis da profesora.

Descrición:

A avaliación da práctica docente favorece os procedementos de análise, reflexión e debate arredor da realidade educativa do centro sobre os seguintes aspectos:

- A xestión adecuada do tempo para a planificación do proceso de ensino-aprendizaxe na aula.
- A concreción do currículo, a súa adaptación ao contexto e a organización efectiva dos contidos, actividades e obxectivos propostos.
- A avaliación dos resultados obtidos polo alumnado e a adopción das medidas de mellora adaptadas ás súas necesidades de aprendizaxe.
- A inclusión e atención á diversidade como resposta educativa á totalidade do alumnado para promover a

consecución do éxito escolar.

-A construción dun clima de empatía, confianza e convivencia harmónica na aula.

8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora

A programación didáctica da materia de Literatura Universal estará á disposición da comunidade educativa do centro e, ademais, a comezos de curso, proporcionarase ao alumnado un extracto da mesma cos seus puntos esenciais:

obxectivos, criterios, instrumentos e procedementos de avaliación, materiais didácticos e sistema de recuperación.

A programación didáctica será obxecto de seguimento e avaliación a través da aplicación PROENS e poderá sufrir as modificacións precisas para adaptarse ás necesidades educativas do alumnado, en beneficio da correcta evolución do

proceso de ensino-aprendizaxe e da consecución dos obxectivos establecidos. Ditas modificacións, debidamente xustificadas, figurarán tamén nas actas das reunións de departamento e na memoria final da materia.

A avaliación da programación realizarase a través dos seguintes indicadores de logro:

-A programación didáctica elaborouse de maneira coordinada coa colaboración de todos os integrantes do departamento.

-A programación didáctica especifica e completa as decisións adoptadas na concreción curricular fixada no Proxecto Educativo de Centro.

-Os criterios de avaliación establecidos valoran con efectividade a consecución dos obxectivos propostos.

-Os procedementos e instrumentos de avaliación axústanse aos criterios de avaliación indicados.

-As actividades desenvoltas adáptanse á metodoloxía didáctica programada.

-A programación didáctica contempla e manexa con eficacia os recursos e materiais necesarios para favorecer a adquisición dos contidos e obxectivos.

-A programación didáctica organiza axeitadamente os espazos e tempos destinados á realización das actividades previstas.

-A programación didáctica inclúe actividades de reforzo, ampliación e recuperación adecuados ao perfil, características e necesidades do alumnado.

-A programación didáctica é revisada ao longo do curso e inclúense nela as modificacións pactadas e realizadas.

-A programación didáctica adáptase ao contexto escolar do centro educativo.

Así mesmo, realizarase o seguimento de cada unidade didáctica a través da aplicación PROENS, estipulando e modificando, de ser o caso, a data de inicio e final da explicación de cada unha delas, o número de sesións dedicadas

ao seu desenvolvemento, especificando as previstas ao comezo e as realizadas finalmente, así como o grao de cumprimento dos obxectivos indicados.

As propostas de mellora da programación didáctica derivarán da análise da efectividade da mesma e dos resultados académicos obtidos nas distintas avaliacións e examinados nas reunións de departamento celebradas ao longo do

curso, cuxo contido quedará reflectido nas actas correspondentes. Ademais, na memoria final, contemplaranse as propostas de mellora, vinculadas especialmente á adaptación da metodoloxía, materiais e recursos empregados para

favorecer a consecución dos obxectivos establecidos.

9. Outros apartados